This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

UNIVERSITY OF VIRGINIA LIBRARY

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF VIRGINIA

IN MEMORY OF
JAMES MATTHEW BOWCOCK

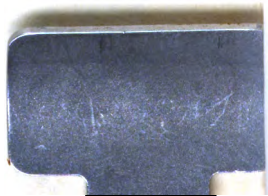

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

SVARFDŒLA SAGA

BÚIÐ HEFIR TIL PRENTUNAR

BENEDIKT SVEINSSON

REYKJAVÍK

KOSTNAÐARMAÐUR SIGURÐUR KRISTJÁNSSON

1924

Digitized by Google

FÉLAGSPRENTSMIÐJAN

Digitized by Google

FORMÁLI.

Svarfdœla saga er meir úr réttum skorðum gengin og miðr áreiðanleg, en flestar aðrar sögur Íslendinga. Veldr því hvorttveggja, að sagan er mjög seint í letr færð og handritin gloppótt og aflöguð.

Eitt skinnblað er til úr handriti sögunnar frá 15. öld. Er það nú geymt í safni Árna Magnússonar 445 c. 4to, en var áðr í viðaukasafni þar, nr. 20. Á blaði þessu er nokkuð af 23. og 24. kap. sögunnar. Það er prentað stafrétt í útgáfu Bókmentafélagsins 1883. Handrit þetta hefir eigi verið ýkjagott og hefir það glatazt áðr afrit væri af því tekið.

Allmörg pappírshandrit eru til af sögunni; eru in elztu frá 17. öld, en in yngstu frá öndverðri 19. öld. Þau munu öll eiga rót sína að rekja til einnar skinnbókar, er til hefir verið fram á 17. öld, en þá hefir vantað allmikið í hana og sumstaðar verið máð, því að sömu eyður hafa verið í öllum pappírshandritum að upphafi, þótt reynt hafi verið að „skálda í eyðurnar" í sumum þeirra síðar.

Til hefir verið handrit sögunnar á 17. öld, er verið hefir að minsta kosti eitthvað fyllra, en

Digitized by Google

þau, sem nú eru til, því að í handriti einu af Jónsbók frá þeim tíma, sem er með skýringargreinum (nefnt: Jónsbók interpolata), er vitnað til Svarfdœla sögu og tilfœrð orð, sem virðast vera úr eyðunni miklu: „Þ é r h a f i ð ó k œ n l e g a h a l d i t h é r a t ó b y g ð u m, þ v í (a t) m i t t h e r a ð e r h é r i n n f r á. — Þ a t v a r S v a r f a ð a r d a l r."

Sagan hefir verið gefin út þrisvar áður á vora tungu: Fyrst af fornfrœðafélaginu norrœna í Kh. 1830, þá í útgáfu Bókmentafélagsins, Kh. 1883; annaðist dr. Finnr Jónsson útgáfuna; — og loks í útgáfu Sigurðar bóksala Kristjánssonar, Rvík 1898; Valdemar Ásmundarson gaf út eftir útgáfu Bókmentafélagsins.

Dr. F. J. hefir lagt til grundvallar handrit Bókmentafélagsins nr. 226 í fjögurra blaða broti. Mun það ritað um 1700, líklega með hendi Jóns prófasts Halldórssonar í Hítardal. Telr dr. F. J. handrit þetta einna bezt, en hefir haft til samanburðar fjölda annara handrita, svo sem útgáfa hans ber vitni. — Fyrsta eyðan er í 9. kap., en höfuðeyðan hefst í 10. kap. (ofarlega á bls. 26 í þessari útgáfu) og lýkr í 13. kap. (ofarlega á 31. bls.). Fyrri eyðan er fylt í útgáfunni 1830 eftir einhverju handriti, sem nú er ekki fyrir hendi, en dr. F. J. fyllir eyðu þessa eftir handriti Ólafs Sigurðarsonar (sira Ólafs Sivertsens í Flatey), sem geymt er í Raskssafni (við safn Árna Magnússonar) og ritað 1812. Eyðan er fylt með sama hætti í handriti einu frá 1715, (í „Nýjasafni" 1710). Eyðan mikla í 10.—13. kap. er og fylt í útg. dr. F. J. eftir handriti sira Ólafs. Upp-

Digitized by Google

fyllingar þessar eru auðsjáanlega „tilbúningr“ einn. Eru þær, og aðrar smærri uppfyllingar síðar í sögunni, prentaðar hér í hornklofum.

Það er mjög torvelt að spá í eyður sögunnar, einkum sakir þess, hve allr grundvöllr hennar er ótraustr, firn og fjarstæður margvíða í frásögninni, sem bæði yrði oflangt, enda óþarft, upp að telja. Dr. F. J. gerir grein fyrir skoðun sinni á því, hvað staðið hafi í aðaleyðunni, „að svo miklu leyti, sem séð verðr af sögunni,“ og farast honum þannig orð:

1. Þorsteinn fer frá jarli heim til föður síns í Naumudali, og dvelr þar líklega nokkuð lengi, þannig, að börn hans hafa átt að vera fullvaxin; Karl inn rauði er nefndr sem aðalmaðrinn, ásamt með föður sínum, sem heldr er orðinn gamlaðr, rétt á eftir eyðunni. Þar hefir og staðið um hertöku Þórörnu af Snækolli Ljótssyni; um keflið, sem nefnt er í 14. kap.; svo og um útför þeirra feðga til Íslands og orsökina til hennar, sem líklega hefir verið eins og ella, yfirgangr Haralds hárfagra; um ferðina sjálfa og landtöku þeirra og landnám; um byggingu hans á Grund; en undarlegt er og verðr það (enda mun sú grein vera síðara innskot og bendir málið til þess), að á eftir eyðunni er talað um, að Þorsteinn lagði undir sig allan dalinn öðrum megin o. s. frv.; eftir því er svo að sjá, sem sagan hafi ætlazt til þess, að Ljótólfr hafi verið fyrir í dalnum, þá er þeir Þorsteinn komu, þótt það í raun inni hafi verið alt öðru vísi (sbr. Landn.).

2. hlýtr þar einnig að hafa staðið um Ljótólf goða, hversu hann bygði dalinn og hefir eignað

Digitized by Google

sér hann allan; þar hefir og að líkindum eitthvað staðið um ætt og forfeðr hans, hvernig sem hún hefir verið rakin.

3. hefir staðið um upphaf ófriðarins og illdeildanna meðal Ljótólfs og Þorsteins, meðal Hofsverja og Grundarmanna; og er auðskilið, að það hefir verið af því, að hvor fyrir sig vildi eigna sér allan dalinn og bœla hinn niðr sem mest.

4. enn fremr hefir þar verið talað um aðra menn sögunnar; um Una, uppruna hans og ætterni, og skyldleik við Ljótólf (frásögnin á eftir eyðunni er öll svo ruglingsleg og flœkt, að þar er ekki hœgt að henda reiður á nokkuru í raun-inni); um „þá brœðr", er voru jafnskyldir Þorsteini sem Uni Ljótólfi; enn fremr um Gris, er „fyrr var getit" (sbr. 14. kap.) og skyldleik hans við Ljótólf. Enn fremr eru margir nefndir seinna í sögunni, sem koma alveg upp úr þurru, án þess nokkur deili sé á þeim sögð, og mætti því telja það líklegt, að þeirra hefði verið getið í eyðunni; svo er t. d. um Þórarin á Hellu; hann er sagðr skyldr Klaufa (16. kap.), en hvernig, stendr hvergi. Geirdís í Holti inu ytra og Geiri sonr hennar eru nefnd eins og kunnar persónur (25. kap.), og þó er þeirra aldrei getið, hvorki fyrr né síðar; þó þykir mér óliklegt, að um þau hafi nokkuð staðið í eyðunni. — Enn fremr hefir þar eitthvað staðið um ætterni Óláfs úr Óláfsfirði (13. kap.) og ýmislegt annað.

Hvað þá orrustu snertir, sem frásögnin byrjar aftr á, þá er eigi gott að segja mikið um hana; því að það sem á eftir kemr er alt svo ruglingslegt og í molum; en eftir því að dœma, hvar hún gerist, þ. e. í Deildardal, eða austanvert við Skaga-

Digitized by Google

fjörð, þar sem Uni og Kolbeinn bjuggu, þá sýnist svo, sem hún hafi verið milli þeirra tveggja, því að snemma hafa hafizt deilur milli þeirra og hefir það að líkindum eitthvað snert þá Þorstein og Ljótólf. Kolbeinn var systursonr Þorsteins (eftir Landn.) og Uni var frændi Ljótólfs, sbr. og Vatnsdœlu, þar sem Uni segir við Odd son sinn: „ok hættum vér oss meir á unga aldri, þá er ek börðumsk við Kolbein.“

Landnámabók getr Svarfdœla sögu, en það er önnur saga, en sú, sem nú er til, enda alls eigi fullvíst, að þar sé vitnað til skrásettrar sögu. Höfundr þeirrar Svarfdœla sögu, sem nú er til, hefir og alls eigi þekkt Landnámabók, svo ber þeim stórlega á milli. Hitt er annað mál, að Svarfdœla saga þessi mun bygð á rugluðum endrminningum innar fornu sögu, hvort sem hún hefir skrásett verið eða eigi. Sagan er talin færð í letr á fyrra hluta 14. aldar.

Valdemar Ásmundarson bar stuttlega saman frásagnir Landnámabókar og Svarfdœla sögu í formála útgáfu sinnar og reynir að komast að upphaflegu efni sögunnar. Ritar hann á þessa leið:

„Þorsteinn svörfuðr var sonr Rauðs ruggu hersis í Naumudal (Svarfd. Þorgnýs í Naumudal) og kvæntr Hildi Þráins dóttur svarta þurs (í Svarfd. Ingibjörgu dóttur Herröðs Gauta jarls). Börn hans eru Karl inn rauði (í báðum) og Goðrún (Þórarna í Svarfd.). Goðrúnar fær Hafþórr víkingr (í Svarfd. fær Þórörnu Snækollr víkingr). Þeirra börn eru Klaufi og Gróa (í Svarfd. Klaufi og Sigríðr), Gróa (Sigríðr) verðr kona Gríss, og ber sögunum hér enn saman, nema um nöfnin. Landn.

Digitized by Google

segir, að þeir Hafþórr (Snækollr) og Karl inn rauði hafi verið góðir vinir, og átt saman orrustu við Atla; hafi Hafþórr fallið í henni, en Karl verið handtekinn; þá hafi Klaufi komið að og borgið Karli. Báðar sögurnar segja Klaufa kvæntan Yngvildi fögrkinn, báðar geta þær um óvináttu Klaufa og bræðra hennar, báðar segja þær frá litgrasabagganum o. s. frv.

Efni sögunnar er þannig með samanburði við Landnámu og eftir líkindum:

Þorsteinn svörfuðr nemr land í dal þeim sem eftir honum er kallaðr Svarfaðardalr á síðari hluta landnámstimans. Hann reisir bú á Grund, vestanmegin í dalnum. Síðan kemr Ljótólfr Álreksson austan af landi og tekr sér bústað að austanverðu í dalnum. Hann reisir bœinn að Hofi og verðr goði. Það verðr ekki sagt, nær Þorsteinn muni hafa dáið, en líklegast, að þegar Ljótólfr fluttist í Svarfaðardal, hafi Karl inn rauði verið þar höfðingi. Milli þessara höfðingja verða síðan deilur, því að Karl mun hafa þózt eiga að ráða yfir dalnum og eigi þolað að aðrir hefði þar völd. Framan af hefir Karli veitt betr, enda hefir hann haft styrk af Klaufa frænda sínum, sem mun vera fœddr í Noregi, en kemr út til Íslands með Grísi gleðli og systur sinni, sem Gríss átti. Klaufi hefir verið berserks igildi, og eigi látið hlut sinn fyrir neinum. Hann hefir tekið Yngvildi fögrkinn fyrir konu að óvilja föður hennar, Ásgeirs rauðfeldar, og bræðra hennar. Ásgeirr hefir þá leitað liðs hjá Ljótólfi, og magnast þar af fullr fjandskapr milli þeirra Karls og Ljótólfs. Yngvildr fögrkinn hefir ekki verið vinkona Ljótólfs goða, heldr Hrólfs nefglitu, sbr. vísuna:

Digitized by Google

Hykk at heiti
Hrólfr nefglita,
sás býðr Klaufa
kván at verja.
o. s. frv.

En Hrólfr nefglita hefir verið vinr Ljótólfs, og leitar hann styrks til hans til að hefna sín á Karli og Klaufa. Þá drepa þeir Klaufa, Ásgeirs synir, *bræðr Yngvildar, Þorleifr jarlsskáld og Óláfr völubrjótr. Þeir verða sekir, en geta eigi komizt utan og eru um vetrinn á laun hjá Grísi og öðrum frændum sínum. Gríss er slægr maðr og beggja vinr, en þó fremr Ljótólfs megin. Karl kemst að undirferli hans og vegr hann. Loks ber Ljótólfr hærra hlut og drepr Karl, og þaðan af ræðr hann einn að kalla í dalnum; hefir ef til vill eigi fyrr fengið goðorðið. Karl inn rauði hefir átt nokkura sonu, sem hafa verið ungir, þegar hann fell frá, og inn yngsti þeirra er Karl ungi. Hann hefnir föður síns á Skíða og Yngvildi fögrkinn. Að lokum sættist hann við Ljótólf, og hefir ef til vill mægzt við hann. Bræðr hans hafa verið hæglátir menn og friðsamir, og eftir dauða Karls ins rauða fær Ljótólfr öll völd í Svarfaðardal. Sonr Ljótólfs er vafalaust Valla-Ljótr, sem í Valla-Ljóts sögu er nefndr Álfsson goða, en þar vantar að eins fyrri hlut föðurnafnsins. Hrólfr nefglita er að líkindum sami maðr sem bjó á Klaufabrekkum og Valla-Ljóts saga getr. Þetta kemr alt vel heim við Valla-Ljóts sögu. Þar segir Hallr, sonar sonr Karls ins rauða (2. kap.): „Þar (í Svarfaðardal) hafa verið göfgir frændr mínir," og Valla-Ljótr segir aftr við Halla (3. kap.): „Lengi hafa várir frændr við hnipzt,"*

Digitized by Google

enda segir sagan (2. kap.), að „Ljótr var höfðingi yfir þeim frændum (niðjum Karls ins rauða) ok undu þeir frændr vel við þat." (Sbr. Aarb. for nordisk Oldkyndighed 1884, bls. 120—142: Om Svarfdœla saga, eftir Finn Jónsson).

Af öllu þessu má sjá, að Svarfdœla saga styðst við sannsöguleg atriði, þótt hún sé nú orðin aflöguð mjög frá því sem hún hefir verið upphaflega, enda eigi til í heilu líki framar. Einkum hefir söguritarinn vilzt á nöfnum, en alt kemr þó vel heim, þegar borið er saman við Landnáma og Valla-Ljóts sögu."

Hér er sagan gefin út að mestu leyti sem í fyrri Rvíkur-útgáfunni, en þó tekin upp orð einstaka sinnum úr samanburði handrita í útgáfu Bókmentafélagsins. Vísunum er og breytt samkvæmt fornkvæðaútgáfu dr. F. J. — Vísurnar eru nokkuð formlegar og koma ekki vel heim við söguna. Þær eru mjög rangfærðar í handritum.

Á þýzku er Svarfdœla saga gefin út í ritsafninu Thule: Fünf Geschichten aus dem östlichen Nordland. Jena 1921. Þýðandi Walter H. Vogt.

Á dönsku: Fortælling om Svarfdölerne i „Historiske Fortællinger om Islændernes Færd hjemme og ude, ved N. M. Petersen." Kh. 1844.

Um tímatal er farið eftir útgáfu Bókmentafélagsins.

12. okt. 1924. *BENEDIKT SVEINSSON.*

Digitized by Google

TÍMATAL.

Þorsteinn svörfuðr nemr land í Svarfaðardal. Karl inn rauði fœddr .. 910—920.
Þorleifr jarlsskáld fœddr ..... 930—940.
Víg Klaufa ..... um 960.
Víg Karls rauða ..... 960—970.
Dauði Ljótólfs goða ..... 980—990.

Digitized by Google

Leiðréttingar. — Misprentast hefir á bls. 39, 8. línu að ofan: hér fyrir: *hét*. Á sömu bls. 16. línu að ofan: Heitir þar síðan Hranareki, fyrir: Heitir þar síðan *at* Hranareki. — Á bls. 90, fyrstu línu að ofan: Háleyri, fyrir: *Háleyrr*.

Digitized by Google

Svarfdœla saga.

1. Upphaf er þat þessarrar sögu, at Haraldr konungr enn hárfagri réð fyrir Noregi. Í þann tíma hafði sá maðr forræði fyrir Naumudölum, er Þorgnýr hét; hann átti tvá sonu; hét Þórólfr enn ellri, en Þorsteinn enn yngri; þeir óxu upp með föður sínum, þar til er þeir váru frumvaxta. Váru þeir ólíkir í skaplyndi; Þórólfr var mjök við alþýðuskap, vitr maðr ok forsjáll, vinsæll ok gerðisk kaupmaðr ok fór landa í milli, ok þótti enn bezti drengr. Ekki var hann mikill maðr, en vænn at áliti ok vel á sik kominn. Þorsteinn var ekki við alþýðu, mikill vexti; hann bygði eldahús ok fekk mikit ástleysi af föður ok móður, ok öllum frændum sínum, en Þórólfr fekk því meiri virðing, sem hann flutti meira heim. Þorsteinn var því leiðari föður sínum, sem hann hafði þá iðju lengr, ok eigi vildi Þorgnýr láta hann sinn

Digitized by Google

son kalla. Fór nú svá, til þess (er) þeir váru rosknir menn; þá var Þorsteinn svá mikill, at hann lá í millum setstokka, sem hann var langr til; öskuhaugr var á aðra hönd honum, en eldr á aðra, ok fellu menn um fœtr honum.

2. Þessu næst er þat sagt einn tíma, at Þórólfr kom heim í land til föður síns með mikinn fjárhlut ok margar gersimar, ok gerði faðir hans veizlu í mót honum með svá marga menn, sem honum þótti sinn sómi meiri en áðr. Fór nú Þórólfr heim með föður sínum; þat var síð um kveld; gekk hann inn einn saman, því (at) honum váru göng kunnig, en leið hans lá um eldahúsit, þar sem Þorsteinn bróðir hans lá. Í þann tíma dags var Þorsteinn vanr at leggjask til svefns. Þórólfr gengr nú um eldahúsit. Þorsteinn lá í milli setstokkanna. Þórólfr gekk at, ok ætlaði trédrumb vera, en þar barsk svá at, at hann lá fallinn um Þorstein. ok hraut á öskuhauginn öðrum megin, en Þorsteinn skeldi upp ok hló; þá mælti Þórólfr: „Til ills höfum vér þik fram dregit, er þú hlær at óförum várum.“ „Djarfr ert þú,“ sagði Þorsteinn, „er þú krytr um, þó at þú hafir fallit um fót mér, þar sem ek get eigi um, þótt þú farir með eigu okkra alla, ok hafir sem þú eigir, eða þykkisk einn eiga þat, sem

Digitized by Google

vit eigum báðir, ok kaupir þér með því orðlof ok vinsæld.“ Þórólfr segir: „Vittu þat fyrir víst, at ek vilda gefa minn eyri þar til, ok risir þú upp ór fletinu ok fœrir á brott ór þessu húsi.“ Þorsteinn segir: „Seint ætla ek mik fyrirláta húsit, fyrir því at ekki fæ ek mér æðri athöfn, en liggja hér í fletinu.“ Þórólfr segir: „Þat vilda ek (at) þú gerðir fyrir mín orð, ok skal ek þér því meiri vera, sem ek á meira kosti, en aðrir frændr þínir, ef þú lætr at orðum mínum.“ Þorsteinn segir: „Engi þökk get ek at föður þínum sé at fleipri þessu, en mér lítil; þykki mér meiri ván, at hann gjaldi þér fjandskap fyrir, því at hann vill mik sinn frænda eigi kalla láta fyrir ástleysis sakar við mik.“ Þórólfr segir: „Öngu þykki mér þat varða, hvárt honum þykkir vel eða illa, fyrir því, at mér þykkir ekki undir, hvárt ek em hér lengr eða skemr; hinu mun ek heita, sem ek skal efna, at við þik mun ek aldri skilja, á meðan vit lifum báðir.“ Þorsteinn segir: „Ván þykki mér, bróðir, at þú munir þat efna, sem þú heitr, fyrir því, at þú ert reyndr at drengskap, en þó vil ek fyrir skilja um þat mál, ef vit kaupum saman.“ „Hvat er þat?“ segir Þórólfr; „ek mun til vinna flest þat, er þú beiðir, ef þú gerir nú minn vilja.“ Þorsteinn sagði: „Kynlegt mun þér þykkja,

Digitized by Google

hvers ek beiði; vil ek einn ráða jafnan, ef okkr skilr á.“ Þórólfr segir: „Kynlegs hlutar beiðisk þú, frændi, ok þykki mér þat meiri vandi en virðing, en þó vil ek þat gjarna til vinna, at þú mættir sœmdarmaðr verða.“ „Svá er þó,“ segir Þorsteinn, „at ek hygg mik þat mæla meir í þína þörf en mína, ok munu vit nú þessu kaupa, ef þú vill þessu játa, en grunr er mér á, at þú munir þetta eigi efna, þá er mér þykkir mestu máli skifta.“ Þórólfr segir: „Eigi ætla ek svá at vanvirða orð mín, því at þat hefi ek aldri gert áðr.“ „Hversu sem þat ferr,“ segir Þorsteinn, „þá munu vit nú þessu kaupa.“ Hann tekr þá upp hnakk sinn ok gengr út með, ok brýtr sundr; segir, at eigi skal konum gagn at verða. Þórólfr gekk til móður sinnar, ok bað hana kerlaug gera. Hon spurði, hvat þat skyldi. Þórólfr segir: „Þorsteinn sonr þinn reis nú upp ór fletinu, ok vill hafa kerlaugina.“ „Góðu heilli,“ segir hon. Ok nú fœrir hon Þorstein af klæðum, vararváðarstakki ok hökulbrókum þeim, er hann var vanr at vera í; var honum nú þvegit, ok kembt hár hans ok skorit; kom Þórólfr þá með klæði ok bað hann í fara; klæddisk Þorsteinn nú skjótt. Síðan tók Þórólfr af sér seilamöttul; þar var í skarlat ok undir gráskinn, ok lagði yfir Þorstein, en er hann stóð

Digitized by Google

upp, tók hann honum eigi meir en á bróklinda; tók hann þá af sér skikkjuna, ok bað hann sjálfan með fara, en bað hann fá sér aðra yfirhöfn, þótt hon væri eigi jafngóð. Þórólfr fekk honum loðkápu, ok bað hann í fara. Hann steypir yfir sik kápunni, ok var hon hvárki síð né of stutt. Þá tók Þórólfr af sér sverð ok gaf honum; þat var góðr gripr ok vel búit. Þorsteinn tók við sverðinu, ok brá þegar; tók blóðrefilinn, ok dró saman milli handa sér, svá at upp lá blóðrefillinn við hjöltin; þá lét hann hlaupa aftr, ok var þá ór allr staðrinn. Seldi hann þá Þórólfi aftr sverðit, ok bað hann fá sér annat vápn sterkara, — „ok skal mér eigi sneis þessi.“ Þórólfr tók við sverðinu, ok þótti spilt, ok bað hann þá ganga til vápnakistu sinnar um morgininn, ok kjósa þat vápn, er honum þœtti vænlegast. Eftir þat gengu þeir til borðs, ok sat Þórólfr næst föður sínum, en Þorsteinn á aðra hönd honum. Þorgnýr sér þá brœðr, ok lætr síga brún á nef, ok kvaddi Þorstein öngu, en Þórólfr orti orða á hvern mann ok var enn kátasti. En um morgininn gengu þeir brœðr til vápnakistu Þórólfs; ok fann Þorsteinn þar bolöxi, þá er honum þótti við sitt skap vera, ok fœrir hana á breiðöxar skaft; ok gekk síðan til lœkjar ok hvatti

Digitized by Google

hana; þessa öxi bar hann síðan at vápni. Sátu þeir nú með föður sínum um vetrinn.

3. Um várit spurði Þórólfr Þorstein, hvat hann vildi ráða sinna, en hann bað Þórólf ráða, — „þykki mér vel, at þú sjáir fyrir et fyrsta sinn, er vit förum báðir saman.“ Bjó Þórólfr þá skip sitt, ok réð til háseta. Heldu þeir síðan skipi sínu til kaupstaða. Er þat eigi sagt, í hverja þeir heldu, en hitt er greint, at þeir kómu heim at hausti. Tók Þorgnýr við Þórólfi eftir vana virkta vel, en lét sem eigi sæi hann Þorstein; ok ekki höfðu þeir viðmæli á enum fyrrum misserum, síðan hann reis ór fletinu. Þar váru þeir þann vetr, ok var samt um með þeim feðgum, Þorgný ok Þorsteini, svá at aldri mæltusk þeir við. Nú lagðisk engi mannvirðing á Þorstein, meðan svá búit var. Þá spurði Þórólfr Þorstein bróður sinn, hvat hann vildi at hafask um sumarit, — „því at mér virðisk, sem þér þykki lítit gaman at kaupferðum.“ „Rétt getr þú,“ segir Þorsteinn; „þykkir mér kaupferðir mönnum meir til prýði ok ágætis, en til hreysti.“ Þá sagði Þórólfr: „Hvat skulu vit þá fyrir okkr leggja?“ Þorsteinn segir: „Hugsat hefi ek nökkut til þess; ek vilda, at þú keyptir okkr langskip tvau, ok heldir þú knerri okkrum í kaupstaði, sem þú ert vanr.“ „Annat ætla ek fyrr,“ segir Þórólfr, „því at

Digitized by Google

þat skal ek enda, sem ek hefi heitit, at við þik mun ek aldri skilja, meðan vit lifum báðir.“ Þorsteinn segir: „Þetta gerir þú illa, því at faðir þinn mun svá virða, ef þú kemr eigi aftr, sem ek hafa setit um líf þitt, ok er þat mikill skaði, ef þér verðr nökkut, en alls engi um mik, en þetta er mikil háskaferð.“ Eigi at síðr keypti Þórólfr tvau langskip, ok seldi knörrinn. Heldu þeir þeim í hernað, ok varð þeim gott til fjár um sumarit; heldu heim at hausti, ok höfðu fimm skip. Er ekki getit, hvar þeir herjuðu. Fór svá fram þrjú sumur; höfðu þeir þá tólf skip ok auð fjár.

4. Svá er sagt, at et þriðja haust gekk Þorgnýr á móti Þorsteini ok heilsaði honum fyrri. Hann tók vel föður sínum, ok váru þeir þar of vetrinn, en hásetar vistuðusk annarsstaðar. Þorgnýr bauð þeim brœðrum, at þeir tœki við búi ok fjár forráðum, en þeir sögðu báðir senn með einum munni, ok kváðusk ekki fylgja vilja nema hans ráðum, meðan hann væri til, — „enda höfum vit enn ekki reynt okkr,“ segir Þorsteinn, „í einvígjum ok víkingu, ok munum vit enn freista lengr, ok vilda ek, faðir, (at) þú vísaðir okkr til víkings nökkurs, þess er nökkurr frami væri í at berjask við, ok bíða ek annathvárt bót eða bana, ok væri mín getit at nökkuru.“ „Þat er líkast ok,“ segir Þorgnýr, „at þat

Digitized by Google

fáir þú, þegar er þú beiðisk, ef þér þykkir allmikit undir at deyja skjótt. Nú mun ek vísa þér til þess manns, at uppi mun vera, meðan heimrinn stendr, ef þú sigrar hann.“ „Lúk heill munni í sundr,“ segir Þorsteinn, „ok vísa mér til hans sem skjótast.“ „Svá skal vera,“ segir Þorgnýr. „Ljótr enn bleiki heitir maðr; hann er austr í Svíaskerjum ok hefir fimtán skip ok dreka þann, er járni er varðr fyrir ofan sjó; hann siglir í gegnum hvert skip; kallar hann drekann Járnbarða. Ljótr er mikill maðr vexti, vænn at áliti; enn segja sumir menn, at hann bíti ekki vápn.“ „Nú hefir þú vel sagt,“ segir Þorsteinn, „ok skal ek annathvárt bíða hel, eða hafa feldan Ljót at hausti.“ Bjó Þorsteinn nú skip sín ór landi, en keypti knörr einn, svá at Þórólfr vissi eigi. At sumri bjoggusk þeir til ferðar, ok er þeir kómu til skipa, segir Þorsteinn Þórólfi fyrirætlan sína, — „knörr þenna hefi ek keypt; ætla ek, at þú skulir halda í kaupferðir í sumar, en ek mun fara í hernað.“ Þórólfr segir: „Hví viltu, bróðir, at vit skiljum, þar sem ek hefi því heitit þér, at vit skyldim aldri skilja?“ Þorsteinn svarar: „Nú er þar komit, frændi, at ek vil ráða, eftir því, sem ek hefi fyrir skilit, fyrir því, at mörgum mun þykkja mikill skaði um þik, ef þér verðr nökkut til meins, en alls engi

Digitized by Google

um mik, þó at ek koma eigi aftr.“ Þórólfr sagði: „Ekki þarftu at mælask undan þessu; mér þykkir verra líf en hel, ef ek skil við þik.“ Þorsteinn segir: „Fór sem mik varði, at ekki myndir þú efna þat, sem þú hézt, en þó mun ek eigi láta letjask ferðarinnar, ok segir mér svá hugr um, at vit munim eigi báðir aftr koma, ok eigi örvænt, at hvárrgi komi.“ Þórólfr segir: „Engi má komask fyrir sitt skapadœgr; þykki mér meiri sœmd at deyja með þér, en lifa við skömm ok hneisu eftir.“ „Þú munt nú ráða,“ segir Þorsteinn. Ok heldu þeir nú skipunum til Gautelfar, ok gáfu nú öngvan gaum at víkingum. Þeir sigldu at skerjunum, ok sá þar kastala einn. Þorsteinn bað þá þar at leggja. Þetta var síð um kveld, er þeir lögðu undir ſkerin, þar sem kastalinn var uppi á. Þorsteinn bað þá hljóða vera, ok tjalda yfir sér. Hann bað ok menn sína nökkura fara um þvert skerit, ok vita, ef þeir sæi tiðendi nökkur. En er þeir kómu upp á skerit, sá þeir, hvar drekahöfuð kom upp, ok var sem á gull sæi. Þar töldu þeir tólf skip hjá drekanum, ok var tjaldat yfir svörtu; ljós var undir tjöldum; þar sátu menn við drykkju. Síðan fóru þeir aftr, ok létu ekki verða vart við sik. Sögðu þeir Þorsteini, hvat þeir höfðu sét. Hann kvað hafask skyldu í starfi — „í nótt

Digitized by Google

skulu vér fœra varnað várn af skipum ok grafa niðr, en flytja út grjót í staðinn, því at ek ann þeim einskis eyris at njóta, ok skulu vér þegar leggja at þeim, er vígljóst er.“

5. At morgni, þegar (er) vígljóst var, lét Þorsteinn greiða atróðr; kvaðsk vilja tala við víkinga, ok er þeir kómu, sá þeir, at maðr stóð við siglu á drekanum, ok gekk út á borðit; sá var í rauðum skarlatskyrtli, ok heklu blá yfir sér, hlaðbúna húfu á höfði. Sá kallaði ok spurði, hverr þar gerði svá gildan atróðr. Þorsteinn segir til sín – „eða hverr spyrr at?“ „Sá heitir Ljótr,“ segir hann. „Þat er vel,“ segir Þorsteinn, „at vit höfum hér fundizk, því at at þér hefi ek lengi leitat.“ Ljótr mælti: „Hvat hefir þú mér þá hugat? Hefi ek þik eigi sét fyrr, en heyrt hefi ek þín getit.“ Þorsteinn segir: „Skjót eru erendi við þik; ek vil leggja við þik félag.“ „Hversu er félagsgerð sú?“ segir Ljótr. „Skjótr kostr er af minni hendi,“ segir Þorsteinn; „þú skalt ganga á land upp, ok hafa vápn þín ok klæði, en menn þínir í skyrtu ok línbrókum.“ Ljótr mælti: „Ójöfn félagsgerð lízk mér þetta, eða hverr er annarr kostr?“ „Sá er annarr,“ segir Þorsteinn, „at vit skulum berjask.“ Hverr er liðs kostr?“ segir Ljótr. „Sá er ek hefi,“ segir Þorsteinn, „þessi tíu skip.“ Þá brosti Ljótr ok mælti: „Ójafnt þykki mér þetta, ok

Digitized by Google

vil ek miklu heldr eiga bardaga við þik, en láta fé mitt svá skammsamlega.“ „Þá leggi fram skip öll,“ segir Þorsteinn, „móti mínum skipum.“ Ljótr segir: „Eigi uni ek við þann kost, at láta fleiri skip til, en þú, því at þat hefi ek aldri fyrr gert, heldr hefi ek jafnan haft færi skip, ok haft þó sigr.“ Þorsteinn segir: „Eigi þarftu at spara mik til þess.“ Ljótr segir: „Eigi mun ek þó fleiri fram leggja en jafnmörg, en ef þú vill berjask við liðsmun, þá mun ek láta til annat, þá er annat er hroðit, meðan til er.“ „Svá skal vera,“ segir Þorsteinn. Brugðu þeir nú af sér tjöldum ok leggja saman skipum sínum, tíu hvárir. Tóku þeir til bardaga. Gekk fyrst grjóthríð mikil af skipum Þorsteins, en hverr steinn, sem Þorsteinn sendi, gekk annathvárt í gegnum skipin, eða hafði mann fyrir. Börðusk þeir nú þann dag allan, en frá lyktum er þat at segja, at þá váru hroðin öll skip Ljóts, en fimm váru hroðin af Þorsteini, ok margir mjök sárir, en sumir drepnir. Váru þá sett grið í millum þeira til morgins. Ljótr bað Þorstein brott fœra öll þau skip, sem hann hafði unnit af honum um daginn — „ok ertu svá frœkn maðr, at engi hefir mér svá á bug ekit sem þú, ok engi mun þér þetta til ámælis leggja.“ Þorsteinn segir: „Eftir munu þó gripir góðir á drekanum,

Digitized by Google

ok ætla ek mér annathvárt, at eignask allt eða liggja hér eftir.“ Ljótr mælti: „Dulinn ertu at þér, at þú hyggr at vinna drekann með fimm skipum, þar sem mér þœtti mitt vænna, þó at þú legðir at með tíu skipum, ok fýsi ek þik frá at leggja.“ Þorsteinn segir: „Sé ek nú, at þú þorir eigi að berjask við mik, ok far þú leið þína, ok ber níðingsorð, hvar sem þú ferr.“ Ljótr segir: „Verra kýss þú, en þú átt kosti, enda skaltu þat hafa, at þú liggir hér eftir, áðr annat kveld komi, ef ek má ráða.“ — Fór Þorsteinn nú til lands með skip sín, tjalda yfir sér ok bundu sár sín, ok gengu síðan til borðs. Þá mælti Þorsteinn: „Eigi megu vér í kyrðum sitja í nótt, ef vér skulum geta unnit drekann á morgin. Skulum vér leggja at ey þessarri, sem hér er nær oss. Hon er skógi vaxin; vér skulum höggva stór tré, ok fella á annat borð drekanum, ok get ek, at hann hallisk við, ok mætti þá verða, at vér kœmimsk upp á drekann.“ Ok nú gera þeir svá, höggva viðuna um nóttina, ok at morgni, er ljóst var, leggja þeir at drekanum, ok veita harða atsókn; ok er þeir höfðu felt viðuna á drekann, hallaðisk hann eftir, en þeir á drekanum skutu á skjaldborg. Nú fór sem Þorsteinn gat til, at þeir gengu á þat borð, sem sóknarinnar var at ván, ok viðirnir fellu á; laut þá skipit eft-

Digitized by Google

ir; var nú eigi of hátt at vega upp á drekann. Þat er sagt, at Þorsteinn komsk fyrst upp á drekann ok Þórólfr bróðir hans. Tóksk nú harðr bardagi af hvárumtveggjum. Kastaði þá Þorsteinn öxi sinni, ok þótti hon of seinfeng at vega með, en liðsmunr mikill; greip hann þá ásstubba einn ok barðisk með. Þórólfr bróðir hans gekk fram á aðra hönd honum ok hlífði þeim báðum, því at Þorsteinn sá fyrir öngu öðru, en drepa hvat (er) fyrir varð. Þeir börðusk allt til kvelds. Var Þorsteinn þá kominn aftr at lyftingu. Ljótr sér nú, hvar komit var, ok fleygir frá sér sverðinu til þeira bræðra, en ætlar at steypa sér útbyrðis, því at hann sá þá eigi undanbragð annat, en Þorsteinn lýstr hann niðr við skipsborðit með ásstubbanum svá hart, at höfuð ok herðar fellu útbyrðis, en fótahlutrinn inn í skipit. Var þá svá myrkt af nótt, at hvárki mátti ryðja skipit blóði né búkum. Þá svipaðisk Þorsteinn um, ok sá ekki fleiri uppi standa af liði sínu, en tólf menn. Eftir þat reru þeir til lands, ok ætluðu þeir til herbúða sinna, en er þeir váru skamt frá ströndu komnir, þá tók Þórólfr til orða: „Nú mun ek gera lykkju á leiðinni; nenni ek ekki at ganga lengra.“ „Ertu sárr bróðir?“ sagði Þorsteinn. „Ekki dyl ek þess,“ segir Þórólfr, „því at þá er Ljótr kastaði

Digitized by Google

sverðinu, stefndi hann á þik meir, ok brá ek við skildinum, ok var ek þá berr fyrir, ok bar sverðit at kviðnum fyrir neðan bringspölu, ok hljóp á hol, svá at út fellu iðrin; sveipaða ek þá at mér klæðunum, ok svá hefi ek gengit síðan; mun nú ok lokit minni göngu.“ Þorsteinn mælti: „Þá hefir farit sem ek gat, at annarrhvárr okkarr myndi eigi aftr koma, ok vilda ek hafa gefit til mikit, at vit hefðim för þessa aldri farit.“ Þórólfr segir: „Ekki má nú sakask um þat, fyrir því at engi kemsk fyrir sitt skapadœgr, ok þykki mér betra at deyja með góðan orðstír, en lifa við þá skömm, at hafa ekki þorat at fylgja þér, en þó vil ek biðja þik bœnar, ef þú vildir veita, ok kennir þat metnaðar.“ „Hvat er þat frændi?“ segir Þorsteinn. Þórólfr mælti: „Þat mun ek segja þér. Mér þykkir nafn mitt eigi til lengi hafa uppi verit, ok mun þat falla niðr, svá sem sina, ok mun mín at öngu getit, þá er þú ert liðinn, en ek sé, at þú munt auka ætt vára ok lifa langan aldr, ok muntu verða enn mesti heillamaðr. Vilda ek, ef þér yrði sonar auðit, at þú létir Þórólf heita, en allar þær heillir, sem ek hefi haft, vil ek honum gefa; þá vænti ek, at mitt nafn muni uppi, meðan heimrinn er bygðr.“ Þorsteinn segir: „Þetta vil ek veita þér gjarna, því at ek vænti, at þat sé vár

Digitized by Google

sœmd, ok góð heill mun fylgja nafni þínu, meðan í ætt várri er.“ Þórólfr mælti: „Nú þykkisk ek hafa beðit þess, er mér þykkir á liggja.“

6. Eftir svá talat andaðisk Þórólfr. Binda þeir nú sár sín ok sofa af um nóttina. En um morgininn fóru þeir til drekans, ok ruddu hann búkum ok blóði, en fluttu Þórólf heim í kastalann. Váru þar viku ok grœddu sár sín. Þeir gerðu kistu at líki Þórólfs; kvað Þorsteinn hann þar eigi jarða skyldu. Þá er þeir þóttusk fœrir, tóku þeir eina róðrarskútu; tók hann af fé þat, er honum þótti bezt. Heldu síðan til Svíþjóðar ok höfðu lík Þórólfs með sér, en allr þorri fjárins var eftir í kastalanum. Þeir kómu þar við land í Svíþjóð, er jarl einn réð fyrir, sá er Herröðr hét; hann var skamt á land upp. Þorsteinn gekk á land upp ok til hallar jarls með ellifu menn, ok kom þar at dagverðar drykkju. Dyraverðir sögðu þat öngvan vana, at ókunnir menn gengi þar inn með vápnum í drykkjustofu jarls. Þorsteinn kvaðsk ekki um þat hirða, — „ok högg ek þar hvern sem kominn er, ef þér farið ekki frá.“ Þeir fóru skjótt frá durunum, því at þeim sýndisk maðrinn ógurlegr, ok þorðu eigi fyrir at standa. Gekk Þorsteinn inn með alvæpni fyrir jarlinn ok þeir ellifu saman. Þorsteinn

Digitized by Google

kvaddi jarl. Hann tók vel kveðju hans ok frétti, hverr hann væri. Hann kvaðsk Þorsteinn heita, ok vera Þorgnýs son, norðan ór Naumudölum. Jarl segir: „Heyrt hefi ek þín getit, at þú sér ágætr maðr, ok mun tíðendum gegna um þínar ferðir ok gakk til sætis ok drykkju, ok drekkum báðir saman í dag, ok seg mér tíðendi, ok sit gegnt mér í öndvegi.“ Þorsteinn gerir nú svá, ok drekka nú um hríð. Jarl spurði, hvar Þorsteinn hefði herjat um sumarit. Hann segir: „Ek hefi ekki víða herjat í sumar, en við Ljót enn bleika hefi ek nú barizk fyrir skemstu, ok látit fyrir honum alla menn mína, nema þessa ellifu, ok þar með Þórólf bróður minn, er ek mun aldri bœtr bíða.“ „Slíks var ván,“ segir jarl, „ok er þat gæfa mikil, er þú komsk undan heill, því at öngvan veit ek þann verit hafa annan en þik.“ Þorsteinn segir: „Ek bið, at þér ljáið mér höll yðra ok mínum mönnum. Vil ek drekka erfi eftir bróður minn, ok heygja hann hér með yðru lofi. Skal ek kosta fé til, svá at yðr skaði ekki.“ Jarl kvaðsk þat gjarna veita, — „fyrir því, at ek hygg mína höll eigi betr skipaða, en þó at þú skipir eða þínir menn.“

7. Nú tekr Þorsteinn til haugsgerðar ok hans menn. Gekk þat vel. Var Þórólfr í haug lagðr ok nökkut fé honum til sœmdar. Síð-

Digitized by Google

an bjó Þorsteinn veizlu ok bauð til jarli ok mörgum öðrum dýrum mönnum. Sátu menn at henni þrjár nætr, sem siðr var til. Leysti Þorsteinn menn á brott með góðum gjöfum, ok aflaði sér svá vinsælda. Jarl spurði nú Þorstein, hvat hann ætlaði ráða sinna, — „því at nú er mjök sumar liðit, en þú átt farveg langan.“ Þorsteinn segir svá vera, — „ok veit ek eigi, hvers ek á kost.“ — Jarl segir: „Til reiðu er hér vetrvist, ef þér vilið, ok kann ek yðr þó þökk fyrir.“ Þorsteinn segir: „Þetta er vel boðit, herra, ok skal gjarna þiggja.“ — Er Þorsteinn þar of vetrinn, ok menn hans, í góðu yfirlæti. Virðir jarl hann fram yfir hvern mann, ok svá gerðu aðrir eftir.

Nú leið at jólum, ok gerðisk skipan á lund þeira; þar hafði verit glaumr ok gleði mikil, en nú tóksk þat af, ok gerðisk hljóðlátt í höllinni, ok var þat af því, at jarl gerði svá fyrir. Þat var einn dag, at Þorsteinn spurði hirðmann einn um ógleði manna, hvat til kœmi. Hirðmaðrinn sagði: „Várkunn mun þér þykkja á vera, þá er þú veizt, en þó þykki mér þú heraðsdaufr maðr, er þú veizt eigi, hvat við berr.“ „Ekki hefi ek at því hugat,“ segir Þorsteinn, „en stórtíðendum þœtti mér eiga at gegna, er tignir menn láta sér svá mikils fá.“ Hirðmaðr segir: „Gesta eigu vér

Digitized by Google

ván at jólum, þeira sem oss er mikil óþurft í.“ „Hverir eru þeir?“ segir Þorsteinn. Hirðmaðr segir: „Maðr heitir Moldi; hann er víkingr eða berserkr; þeir eru tólf saman, ok hafa komit hér tvisvar áðr. Molda bíta eigi járn; þeir vaða eld ok bíta í skjaldarrendr.“ Þorsteinn mælti: „Hverja kosti gera þeir jarli?“ Hirðmaðr sagði: „Moldi vill mæla til mægða við jarl, en til samfara við dóttur hans Ingibjörgu; ella býðr hann honum á hólm þrem nóttum eftir jól, en nú skal ráðask, hvat jarl vill; myndi hann skjótt kjósa, ef hann væri ungr maðr, en nú er hann ór bardögum fyrir aldrs sakar.“ Þorsteinn mælti: „Engi várkunn þykki mér, at honum fái þetta svá mikils.“ Þessu var svá snúit, at Þorsteinn hefði boðizk til at ganga á hólm fyrir jarl. Litlu síðar fundusk þeir jarl ok Þorsteinn, ok spyrr jarl, hvárt þat gegni nökkuru, at hann hefði boðizk til at leysa hann undan, ok ganga á hólm við Molda. Þorsteinn sagði: „Við því geng ek eigi, en þat sagða ek, at mér þœtti líklegt, at maðr myndi til verða, at leysa þik undan hólmgöngu, ef þú leggr nökkur gœði við hann.“ „Þat hefi ek talat,“ segir jarl, „at þeim manni mynda ek gifta dóttur mína, er þenna mann gæti af ráðit.“ Þorsteinn sagði: „Ekki spurða ek þessa af því, at ek ætla mér

Digitized by Google

þetta, heldr at ek veit fleiri munu til verða, svá sem fleiri vitu.“ Hættu þeir nú þessu tali, ok líðr at jólum. Gladdisk jarl nú heldr við orð Þorsteins. Lét jarl búask við veizlu fjölmennri, ok bauð þangat frændum sínum ok vinum, ok öllum enum beztum mönnum í hans ríki. Atfangadag jóla drífa flokkarnir at bœnum. Jarl lét autt tólf manna rúm utar frá öndvegi. Var nú mikil gleði í höllinni. En þá er eldarnir váru sem bjartastir, var jarli sagt, at Moldi reið at höllinni ok menn hans. En er þeir kómu, stigu þeir af baki; gengu síðan inn í höllina tólf saman, ok óðu þegar eldana, ok bitu í skjaldarrendr. Moldi gekk fyrir jarl ok kvaddi hann vel. Jarl tók kveðju hans, ok bað hann ganga til sætis. Hann kvaðsk ekki mundu þiggja veizlu af honum, — „ok er mér samt í hug við þik sem fyrr.“ Jarl mælti: „Ek mun nú ok segja þér, at ek vil (at) þú drekkir með oss um jólin, en ek leita við menn mína, hvárt nökkurr vill mik undan leysa þessu vandkvæði.“ Moldi segir: „Ek vil, at þú leyfir mér at ganga um höllina, ok spyrja, hvárt nökkurr telsk mér jafnsnjallr, ok er þat mikil gleði at skemta sér með því, en eigi mun ek þat til þín tala, jarl, því at eigi vil ek þat til þín mæla, at þér þykki metnaðar skarð í vera.“ Jarl kvaðsk eigi mundu banna hon-

Digitized by Google

um þat, at mæla slíkt er hann vildi ok honum þœtti gaman at. Síðan gengr hann utar frá öndvegi fyrir hvern mann, ok spurði, hvárt nökkurr teldisk honum jafnsnjallr, þar til er hann kom fyrir öndvegismann. Sá lét dragask fœtr af stokki, ok hafði breiddan feld yfir höfuð sér. Moldi spyrr, hverr sá hrottinn væri, er þar sæti eigi upp, sem aðrir menn, í öndvegi. Þorsteinn kvað þat engu skifta. Moldi segir: „Þú ert drjúglátr, eða telsk þú jafnsnjallr mér.“ „Eigi nenni ek því,“ segir Þorsteinn, „at teljask jafnsnjallr þér, því at ek kalla þik þess kvikindis læti hafa, sem gengr á fjórum fótum, ok vér köllum meri.“ Moldi segir: „Þá skora ek þik á hólm þrem nóttum eftir jól.“ Þorsteinn segir: „At heldr eftir jól, at mér þykkir því betr, sem vit berjumsk fyrr, ok þó at þú vilir þegar í stað.“ Moldi segir: „Ekki vil ek spilla goðahelginni, ok er mér eigi ótt um þetta.“ Síðan gekk hann á brott ok þeir allir ór höllinni, ok stigu á hesta sína, ok varð fátt um kveðjur.

8. Nú sem Moldi var á brott, þakka allir Þorsteini, er hann tóksk þessa hólmgöngu á hendr, ok urðu menn fegnir; drukku nú glaðir ok kátir um jólin. Eftir jól fjölmenti jarl mjök til hólmstefnunnar, ok kómu þeir Þorsteinn fyrri til hólmsins ok settusk niðr

Digitized by Google

á völlinn. Þá spyrr jarl Þorstein, hvar sverð þat væri, er hann ætlaði at berjask með. Þorsteinn brá sverði undan skikkju sinni ok sýndi jarli ok mælti: „Hér er sverð þat, er ek mun hafa.“ Jarl brá sverðinu, leit á ok mælti: „Hversu komsk þú at sverði Ljóts ens bleika?“ Þorsteinn sagði: „Hann gaf mér þat á deyjanda degi með öðru góðsi sínu.“ Jarl mælti: „Segir þú mér hann dauðan?“ „Dó hann um sinn,“ sagði Þorsteinn. Jarl mælti: „Þessa varði mik eigi, ok seg mér, hversu fóru með ykkr skiftin.“ Þorsteinn segir sem farit hafði. „Mikill frægðarmaðr ertú, Þorsteinn,“ segir jarl, „en sverð þetta dugir þér eigi við Molda; mun ek sýna þér, hvat þat dugir.“ Tók hann í blóðrefilinn, ok dró svá, at oddrinn lá í hjöltunum; lét síðan hlaupa aftr; var þá ór staðrinn. Jarl mælti þá: „Hér er sverð, Þorsteinn, er ek vil gefa þér; þetta skaltu bera í móti Molda, ok taka eigi fyrr upp, en þú ert búinn at höggva, en haf hitt til sýnis, er þú berr áðr.“ Þorsteinn tók við sverðinu ok brá, ok sýndisk ryðfrakki einn vera. Jarl bað hann fá sér; hann gerði svá; laust jarl niðr hjöltunum á stein, ok fell af ryð allt; var þá bjart sverðit sem silfr. „Þetta sverð mun bíta Molda,“ segir jarl, „en hann deyfir hvert vápn, er hann sér. Því skaltú gæta, at eigi verði hann varr við fyrr, en þú

Digitized by Google

höggr til hans.“ Þorsteinn tók við sverðinu.

9. Moldi ríðr nú at með flokk sinn ok mælti, er hann sá, at Þorsteinn var fyrr kominn: „Eigi hefir svá tekizk fyrr, at ek hafa orðit seinni á þetta leikmót en aðrir, heldr hefir hitt verit, at ek hefi orðit nökkurum mun skjótari.“ „Því seinna skaltú á brott komask, sem þú komt síðar,“ sagði Þorsteinn, ok sprettr upp við þat. Jarl bauðsk at halda skildi fyrir honum, en Þorsteinn kvað, at engi maðr skyldi sik í hættu hafa fyrir hann, — „ok mun ek sjálfr bera skjöld minn.“ Gengu þeir þar til, er þeir skyldu berjask, ok kvaðsk Moldi mundu segja upp hólmgöngulög, — „því at ek hefi á þik skorat. Sínum feldi skal hvárr okkarr kasta undir fœtr sér; skal hvárr standa á sínum feldi, ok hopa eigi um þveran fingr, en sá sem hopar beri níðings nafn; sá sem fram gengr skal heita vaskr maðr, hvar sem hann ferr. Þrem mörkum silfrs skal sik af hólmi leysa, sá er sárr verðr eða óvígr.“ Þorsteinn mælti: „Þó at þar liggi við sex merkr heldr en þrjár, þá þykki mér því betr, sem ek tek meira.“ „Ekki er þér því heitit,“ segir Moldi, „fyrir því, at ek hefi þat oftar átt at taka en gjalda.“ „Eigi mun nú þó svá,“ segir Þorsteinn. Nú kasta þeir feldum undir fœtr sér, ok ganga þar á. „Þat er vandi várr,“ segir Moldi, „at

Digitized by Google

þrjá skjöldu skal taka hvárr ok hlífa sér með, ef höggnir verða, eða hversu er sverð þat, er þú ætlar at vega með?“ Þorsteinn seldi honum sverðit, en hann tók við ok brá því. Hann mælti: „Hversu komsk þú at sverði Ljóts ens bleika bróður míns?“ Þorsteinn svarar: „Ljótr sendi þér kveðju sína á deyjanda degi ok þat með, at honum þótti þú líkastr til at hefna sín.“ Moldi mælti: „Segir þú mér líflát Ljóts bróður míns ok þat, at þú hafir orðit hans skaðamaðr?“ „Ekki má þess dylja,“ segir Þorsteinn, „ok muntú nú vilja hefna hans ok fresta ekki lengr.“ Moldi segir: „Mér þykkir mikill skaði at drepa svá vaskan mann.“ Þorsteinn mælti: „Þat er þó satt at segja, at eigi má geta til; þat var sagt, at þú kynnir eigi at hræðask, hver ógn sem þér væri boðin; nú skil ek, at þú vill bera bleyðiorð fyrir mér, hvar sem þú ferr.“ „Eigi skaltú þat segja,“ segir Moldi, „ok högg nú þegar, því at mér er ant at drepa þik, síðan er þú vill eigi annat en deyja.“ Þorsteinn hjó til hans með sverði ok klauf skjöld hans allan niðr í mundriða. Moldi hjó í mót til Þorsteins ok klauf skjöld hans; [ok gekk svá lengi dags, at eigi sá fyrir, hvers hlutr lægri yrði, en þó um síðir varð sá endir á þeira einvígi, at Moldi fell með engum góðum orðstír, en Þorsteinn gekk til hallar

Digitized by Google

ok þakkar jarl honum þenna sigr með mörgum fögrum orðum, ok virði hann nú miklu framar en áðr, ok var Þorsteinn þar um hríð í miklu eftirlæti hjá jarli].

10. Einn tíma var þat, at þeir váru á tali tveir, jarl ok Þorsteinn, ok spurði jarl, hver laun hann vildi hafa fyrir þat mikla þrekvirki, er hann hafði unnit, — „ok er oss orðin mikil sœmd at þér með öllu.“ Þorsteinn segir: „Þat viljum vér af yðr þiggja, sem þér vilið fram láta, en varla er ván, at vér fám þat, sem hugrinn til stendr fyrir mannvirðingar sakar.“ Jarl mælti: „Raunmjök er undir þér, hvers þú beiðisk, því at þat skal til reiðu af mér, sem þú beiðir.“ Þorsteinn segir: „Auðkveðin eru þá launin, ef ek skal ráða; þat er Ingibjörg dóttir yður, með þvílíkri heimanfylgju, sem henni sómir ok yðr úti at láta.“ Jarl segir: „Fyrir löngu vissa ek þat, ok hefir lengr frestazk, en ek hugða. Skal ek allt efna við þik, sem ek hefi heitit, en þó vil ek nökkut mæla mínu máli þar um sem þínu. Mun ek auka þína sœmd í því, at þú ráðir ríki þessu eftir minn dag ok komir aldri til Noregs.“ Þorsteinn segir: „Því vil ek heita, at vera hjá þér þrjá vetr, en eftir þat vil ek kjósa, hvárt ek vil hafa jarldóm, því at þá mun ek sjá, hvárt ek muna þykkjask mega halda ríkit eða eigi.“ „Vitrlega er kör-

Digitized by Google

it," segir jarl, „ok mun ek því samþykkjask, ef Ingibjörg vill sem ek." Þorsteinn kvaðsk eigi mundu bekkjask til þess, ef henni væri eigi ljúft. Þeir gengu nú til tals við hana, ok segja henni sína ætlan, ok spurðu, hversu henni væri um gefit, en hon bað föður sinn ráða, kvað sér þat vel mundu gegna. Var þetta nú at ráði gert, ok var búin til sœmileg veizla, ok mörgum mönnum til boðit. Sátu menn at henni, til þess at lokit var. Leiddi Þorsteinn menn á brott með góðum gjöfum, ok varð hann af því víðfrægr ok vinsæll. Nú sitr Þorsteinn þar of vetrinn, ok gátu þau sér barn þegar e r þat mátti verða, ok sem at þeiri stundu kom, sem hon skyldi léttari verða, ól hon sveinbarn; hann var vatni ausinn ok kallaðr Þórólfr. Þar óx hann upp, ok var allbráðgerr ok líkr enum fyrra Þórólfi.

En er Þorsteinn hafði þar verit þrjá vetr, segir hann jarli: „Nú hefi ek hér verit alla þá stund, sem ek hefi heitit, ok mér er hugr á." Jarl segir: „Ekki megum vér halda á þér, ef þú vill á brott fara, ok far þú í friði, hvert er þú vill." Lét jarl þá búa skip með þeim farmi, er Þorsteinn hafa vildi til Noregs, ok leiddi dóttur sína út með sœmdum miklum. Þorsteinn mælti: „Þess beiði ek yðr herra, ef svá kann við at bera, at yðar missi

Digitized by Google

við, at mínir erfingjar, af dóttur yðvarri til komnir, taki land ok lausa aura eftir yðr, ef ek sendi þá til.“ Jarl segir, at svá skuli vera sem hann vildi at væri. [Eftir þat bjósk Þorsteinn til brottferðar, ok fylgdi jarl honum til strandar. Hann mælti þá við Þorstein: „Svá kveð ek at orði, at þú hafir hér mestr maðr komit á Gautland, síðan ek til vissa. Get ek, at vit munim eigi oftar sjásk, ok er þat mikill harmr at missa þín af ættjörðu várri, en allsstaðar muntú mesti maðr þykkja, hvar sem þú ferr, ok uppi mun nafn þitt meðan heimr er bygðr; ok far þú heill ok vel.“ Eftir þat skildu þeir, ok helt Þorsteinn skipi sínu norðr til Noregs, ok kom at hausti í Naumudal. Ok sem Þorgnýr vissi komu sonar síns, fór hann á móti honum, ok varð þar enn mesti fagnaðarfundr. Bauð Þorgnýr syni sínum heim með konu hans ok alla fylgdarmenn. Var þar ger en bezta veizla, ok at henni var mest til skemtunar haft, at Þorsteinn sagði frá ferðum sínum ok hreystiverkum; mátti þar heyra mörg afreksverk hans. Þorgnýr frétti mjök at um Þórólf son sinn, hversu hann hefði varizk mót Ljóti, en Þorsteinn sagði allt sem farit hafði: „Þótti mér, sem ek mynda verða yfirbugaðr af Ljóti,“ segir hann, „þá (er) hann hafði felda alla menn mína utan tólf, en ek var sárr ok

Digitized by Google

hlifarlauss fyrir honum.“ Þorgnýr mælti: „Mjök var þá sem ek gat til, at þú mundir fá þik fullreyndan fyrir Ljóti bleika, ok hefir mjök at sorfit fyrir ykkr báðum; mun ek nú auka við nafn þitt sem siðr er til við stórmenni, ok mun ek kalla þik Þorstein svörfuð, ok gefa þér at nafnfesti bœ þenna ok bú, ok þar með umráð þau, er ek hefi haft yfir Naumudölum; em ek nú mjök at elli kominn ok eigi fœrr til umsýslu, en þú virðisk mér vel til þess fallinn fyrir hvervetna sakir.“ Þorsteinn þakkaði föður sínum með mörgum fögrum orðum, ok var með honum um vetrinn. En at vári komanda tók hann við búi ok umsýslu, ok gerðisk brátt vinsæll ok góðr forstjóri. Hann átti annan son við konu sinni, en Þórólf, ok var sá nefndr Karl; ok sem hann eltisk, gaf faðir hans honum auknafn, ok kallaði hann Karl enn rauða. Dóttur áttu þau, er Goðrún hét eða Þórarna. Öll váru börn þeira efnileg.

11. Tveim vetrum síðar en Þorsteinn tók við búi, tók Þorgnýr sótt ok andask. Þorsteinn lét efla haug ok lagði þar í föður sinn ok mikit fé handa honum. Síðan drakk hann erfi eftir föður sinn ok bauð til mörgu stórmenni. Ok at henni liðinni leysti hann alla menn út með gjöfum, því at hann var enn mesti rausnarmaðr; átti hann ok gnótt fjár,

Digitized by Google

síðan er hann feldi Ljót enn bleika ok eignaðisk allt hans góðs. Þar eftir bjó Þorsteinn nökkur ár at föðurleifð sinni, ok óx æ meir ok meir virðing hans. En er hann hafði lengi búit, þá tók Ingibjörg, kona Þorsteins, þunga sótt, ok lá eigi lengi áðr hon andaðisk. Þótti Þorsteini þat enn mesti skaði, sem ván var at. Lét hann leggja hana í haug hjá föður sínum. Harmaði Þorsteinn hana mjök ok bar þar eigi yndi síðan, ok fýstisk brott þaðan fyrir þessa skuld. Höfðu þá margir tignir menn í Noregi flúit óðul sín undan ofríki Haralds konungs hárfagra, ok fóru sumir vestr um haf til Hetlands ok Orkneyja, ok bygðu þar, en margir fóru til Íslands ok tók þat nú at verða mjök albygt. Ok fyrir því (at) Þorsteinn þóttisk eigi verða varhluta skulda lúkningar ok hlýðni af Haraldi konungi, þess ok annars, at hann undi eigi eftir dauða konu sinnar, þá bjó hann skip til Íslandsferðar. Börn hans váru þá fullþroskuð. Réðsk Karl enn rauði til ferðar með föður sínum, en menn segja hann sendi Þórólf son sinn til Gautlands, ok at hann hafi tekit þar ríki eftir dauða Herröðs móðurföður síns ok aukit þar kyn sitt. Ljótr enn bleiki hafði áttan son þann, er Hafþórr (snækollr) hét; hann var víkingr. Ok er Þorsteinn svörfuðr var búinn til Íslandsferðar ok var at ráðstafa eignum

Digitized by Google

sínum, kom hann til bœjar Þorsteins, ok hertók þaðan Þórörnu dóttur hans, ok rændi fé miklu. En er Þorsteinn kom heim, þá vissi hann eigi, hvert Snækollr hefði haldit, ok varð eigi af neinni eftirför. Helt Snækollr síðan við Þórörnu ok átti við henni tvau börn; verðr frá þeim sagt síðar í sögunni. Þorsteinn lét í haf eftir þetta, byrjaði honum seint ok bar norðr fyrir Ísland, ok tóku land vestanvert við Eyjafjörð ok réðu skipi sínu til hlunns.

12. Helgi enn magri, sonr Eyvindar austmanns Bjarnarsonar, Hrólfssonar frá Ánu, bjó þá at Kristnesi í Eyjafirði. Hann var höfðingi yfir öllu því heraði ok mikils virðr. Hann hafði komit út hingat vestan um haf; var hann upp alinn í Suðreyjum ok síðan á Írlandi af móðurföður sínum Kjarvali Íra konungi; en þá (er) hann var í Suðreyjum at fóstri, var hann sveltr ok sá eigi á honum hold; ok sem faðir hans ok móðir kómu þar, kölluðu þau hann Helga enn magra. Helgi var prímsigndr ok trúði á Krist, ok kendi við hann bœ sinn, en þó hét hann á Þór til allra stórræða. Hann átti tvá sonu, Hrólf ok Ingjald, ok eina dóttur, er hét Ingunn. Hana átti Hámundr heljarskinn. En er Helgi frá útkvámu Þorsteins reið hann til skips með marga menn ok bauð Þorsteini til sín; var

Digitized by Google

þá mjök komit at vetri. Þorsteinn tók þessu boði með þökkum, ok fór heim til Helga, ok váru þeir Þorsteinn ok Karl með honum um vetrinn í góðu yfirlæti; en hásetar vistuðusk þar nærri um fjörðinn.

13. Um várit bað Þorsteinn Helga vísa sér bústað. Helgi mælti: „Mjök er nú albygt um herað ok veit ek eigi annarsstaðar ónumit, en í dal þeim, er liggr upp í land fyrir utan Hrísey; er þat mikit herað. En þar hefir tekit sér bústað Ljótólfr goði, er út kom austr í Sandvík með Hróðgeiri hvíta Hrappssyni, frænda sínum," — en svá váru þeir skyldir, at Hróðgeirr var bróðir Alreks föður Ljótólfs, — „ok þat ætlak (at) hann muni vilja helga sér dalinn ok verja hann fyrir búsetu stórmenna." „Eigi munum vér at því fara," segir Þorsteinn. Ok eftir þetta fara þeir Þorsteinn ok Karl með sínum mönnum út til dalsins, ok tóku menn at efna sér til bœja. Bygði Þorsteinn sér þar bœ, sem hann kallaði at Grund, en Karl enn rauði tók sér bústað at Karlsá. Fór hann síðan landa á milli hvert sumar, en helt þó ávalt bú. Þetta var þeim megin ár, er Ljótólfr átti eigi bygð, en þat hét at Hofi, er hann hjó; honum líkaði stórilla atgerðir þeira Þorsteins ok Karls ok amaðisk við þeim, ok gerðisk hér af óvinskapr þeira á miðlum. Þat var einn tíma, er

Digitized by Google

Þorsteinn hafði farit at sœkja varnað sinn, en Karl sonr hans ok fylgdarmenn þeira nökkurir váru at skógarhöggi í dalverpi einu litlu. Váru þá menn gervir af hendi Ljótólfs at ráða at þeim; hét sá Björn digri, er at þeim fór með marga menn; en þar váru eigi hjá þeim utan bolöxar þeira], ok höfðu menn engi vápn nema lurka, ok börðusk með þeim. Þar váru sumir drepnir, en sumir lamdir. Þar fellu seytján menn, ok heitir þar Stafshóll síðan, en dalrinn Deildardalr. Uni helt til liðveizlu þar sem Ljótólfr var, en þeir brœðr þar sem þeir Karl ok Þorsteinn váru, því at Uni var jamskyldr Ljótólfi sem þeir brœðr Þorsteini, ok er þeira síðar getit í sögunni.

* * *

Nú er at segja, hverir til liðs snerusk með Þorsteini, Óláfr ór Óláfsfirði, Heðinn ór Heðinsfirði, þeir váru brœðr ok Svarthöfði, sem drukknaði, — ok heita þar síðan Svarthöfðasteinar, er hann drukknaði, því Siglunes, at þar rak seglit, því Siglufjörðr, at þar rak siglutréit. — Heðinn átti son, er Svarthöfði hét; Óláfr átti tvá sonu, Þórð ok Vermund; þessir hnigu allir til liðs við Karl enn rauða, ok margir aðrir göfgir menn.

Sá maðr bjó í dalnum, er Höskuldr hét;

Digitized by Google

hann var lögmaðr; hann bjó á Höskuldsstöðum; þar váru jafnan þing, ok má nú enn sjá þar merki; hann átti þann son, er Ögmundr hét; þessir hnigu enn til með Þorsteini ok Karli, ok bægðu þeim Ljótólfi, ok leggja undir sik allan dalinn öðrum megin, því (at) þá var dauðr Bárðr digri, afi Ljótólfs. Þorsteinn fór nú milli fjalls ok fjöru ok lagði undir sik allan dalinn öðrum megin til fjalls, ok gerir þar kennimark, sem hann kom framast, ok braut þar í sundr kamb sinn, ok kastaði niðr kambsbrotunum, ok lætr eftir silfr í þremr stöðum, hálfa mörk í hverjum stað, ok er sá rimi kallaðr at Kambi; nefnir Þorsteinn sér vátta ok fellir hann með því dalinn sér til vistar, ok gaf af sér nafn ok kallaði Svarfaðardal. — En þó at fátt hefði verit með þeim Þorsteini ok Ljótólfi, þá var nú í dátt efni komit, svá at þeir leggja félag með sér Þorsteinn, Ljótólfr, Hrólfr nefglita, Bárðr greipr frá Hrauni ok Þorkell Skeggjason af Skeggjastöðum ok Ögmundr Höskuldsson; þat var félagsgerð þeira, at þeir gera skip ok hafa í ánni ok veiða fyrir hvers manns landi fiska. Þetta var kært fyrir Höskuldi lögmanni, hversu þeir ætluðu at at fara. Hann sagði, at land skyldi taka fjórðung veiðar. Þeir skyldu þat eftir, þar sem þeir veiddu, ok sögðu engum

Digitized by Google

til, ok tóku þat hrafnar, ok höfðu menn þá eigi heldr en áðr, ok þóttusk þeir þá gjalda mundu álits, er Höskuldr hafði dœmt. — Þá tóku þeir upp leika í dalnum ok vildu reyna knáleik manna, ok reyndisk Karl knástr. — Óx nú sundrþykki í dalnum at nýju.

14. Í þann tíma kom sá maðr í dalinn, er Gríss hét, ok fyrr var getit; hann var nýkominn út ok fór hann til vistar með Ljótólfi frænda sínum, ok var þar of vetrinn. Um várit fór hann til Steindura ok setti þar bú saman, ok hafði mjök skipazk um bygðir síðan, meðan hann hafði á brottu verit. Urðu flestir at leita til vináttu þar sem váru aðrir hvárir, Þorsteinn eða Ljótólfr. Nú leitar Gríss þar til, sem Þorsteinn er, en hann tekr honum ekki fljótt, en segir þó, ef Gríss kynni hóf sitt, at hann myndi eigi amask við honum, — „en þó er mér lítit um bygð frænda Ljótólfs þessum megin ár."

[Þá bjó Ásgeirr rauðfeldr á Brekku. Þórhildr hét kona hans, dóttir Skinna-Bjarnar, Skútaðar-Skeggjasonar; hon var systir Miðfjarðar-Skeggja], Gríss var vel til Ásgeirs rauðfelds. Ásgeirr hafði selför þat sumar uppi í Vatnsdal; hafði kona hans þar umsýslu bús ok smalaferðir. Sá atburðr varð, at hon varð léttari í smalaferðinni, ok fœddi sveina tvá í Vatnsdalshólum, þeim er

Digitized by Google

Víðihólar heita. Heim kom hon at kveldi með sveinana ok tók Ingvildr dóttir hennar við þeim, ok vann sveinunum beina, ok fann, at öðrum blœddi; hafði þar komit við króklykill, er hon hafði haft á sér; þat varð henni á munni, er hon sá þetta: „Sjá ben markar spjóti spor.“ Þessir sveinar vaxa þar upp; hét sá Þorleifr, er benina hafði fengit, en hinn Óláfr.

Eftir þetta fór Gríss af landi brott, ok var um vetrinn í Þrándheimi. En eftir um várit bjó hann skip sitt til Íslands, ok gekk honum eigi lengra en út til Niðaróss, ok lá þar um stund. Kona kom til fundar við Grís ok hafði tvau börn meðferðar, ok bað, at hann myndi flytja börnin til Íslands. „Hvat eigu þau þangat?“ segir hann. Hon kvað móðurföður barnanna í því heraði, sem hann átti bú — „ok heitir Þorsteinn svörfuðr.“ „Hvat heitir þú?“ segir Gríss. Hon kvaðsk Þórarna heita. „Eigi mun ek þat gera vitnalaust,“ segir Gríss. Hon vatt þá undan yfirhöfn sinni kefli ok seldi honum; váru þar á mörg þau orð, sem kend váru Þorsteini svörfuð. „Frekr mun þér ek þykkja til fjár,“ segir Gríss. „Mæl slíkt er þú vill,“ segir hon. „Fjogur hundruð silfrs af allgóðu silfri,“ segir hann, „ok skaltú þó sjálf fylgja börnunum.“ Hon mælti: „Þess er ekki at leita, at ek fylgja þeim, en greiða

Digitized by Google

mun ek fé þat, sem þú beiðir.“ — Þá segir hon honum nöfn barnanna, ok hét sveinninn Klaufi, en mærin Sigríðr. Gríss mælti: „Hví ertu svá dáleg orðin af svá góðum ættum?“ Hon segir: „Ek var hertekin af Snækolli Ljótssyni ok hann á börn þessi við mér; síðan rak hann mik frá sér nauðga.“ Nú gaf Grísi byr, er hann hafði börn þessi í skip tekit, ok sigldi til Íslands í sama ós, sem hann var vanr; ok sem hann var landfastr, færði hann af hendi bæði börnin, svá (at) engi vissi fyrir hans kvámu. Á því kveldi kom hann á Grund til Þorsteins, ok tók hann vel við honum, ok kom þat mest til, at Karl sonr hans hafði utan farit á því misseri, er Gríss hafði utan verit, ok vildi hann spyrja af ferðum hans. Gríss var fár heldr. Þorsteinn spyrr, hvárt hann hefði þyngd nökkura. Gríss segir eigi örvænt, at honum þœtti nökkut at um tiltekjur hans, — „því (at) ek hefi flutt hingat d ó t t u r börn þín tvau.“ „Hversu má þat vera?“ segir Þorsteinn, „ok geng ek eigi við frændsemi þeira vitnalaust.“ Gríss sýnir honum keflit, ok kennir Þorsteinn þar orð sín, þó (at) langt hafi verit síðan — „lítit mun ek at þessu gera kveldlangt, en ganga mun ek við frændsemi barna þessarra.“ Um morgininn, er þeir sátu undir borðum, bað Þorsteinn færa

Digitized by Google

sér börnin, ok gerði hann meyjunni þann þykk, at hon grét þegar, en sveininn lék hann miklu harðara ok þagði hann. Gríss mælti: „Nú þykki mér, sem þú hafir gengit við frændsemi barnanna.“ Þorsteinn mælti: „Þér ætla ek börnin at annask ok fulla fulgu með; ek mun láta fylgja meyjunni tuttugu hundruð, en sveininum fjóra tigu hundraða.“ Gríss mælti: „Hví gerir þú svá mikinn mun barnanna?“ Þorsteinn segir: „Kjós við þik, ok annask hvárt er þú vill.“ Þá steypti Þorsteinn silfri ór sjóði, en Gríss taldi fjóra tigu hundraða. Þorsteinn lýsir þar kaupi með þeim undir vátta, ok bað Grís ábyrgjask fyrir Klaufa orð ok verk. Gríss kvaðsk vilja þrælka Klaufa. Þorsteinn kvað þat vel vera, ef hann kœmi því við. Fór Klaufi heim með Grísi. Var hann þá tvævetr, en Sigríðr fjogurra.

15. Nú er þess at geta, hversu Ljótólfr lét laust skipit fyrir Karli, þat sem þeir áttu báðir saman. — En skip þat hafði gert verit uppi í Tungunni, ok var þar höggvinn viðrinn, því (at) þar var skógr mikill ok þykkr, en til kjalarins var höfð eik sú, er stóð niðri í Eikibrekku fyrir ofan Blakksgerði. Þeir fœrðu eikina í sík þat, sem suðr er ok ofan frá Grund, ok er þat kallat Eikisík síðan; en skipit var kallað Íslendingr. En er skipit

Digitized by Google

var algert, var þat fœrt ofan eftir ísum um vetrinn gegnt Hofi, ok létu þar standa skipit ok skorðuðu, ok heitir þar síðan Skorðumýrr.

* *
*

Sá maðr var á vist með Ljótólfi, er Þórðr fangari hét. Ekki hefir gerzk til tíðenda í dalnum síðan Klaufi kom, ok til þess nú er komit sögunni, ok er Klaufi nú á ellifta vetr. Þat var til nýlundu, at Þórðr fangari bauð Klaufa til glímu með ragmæli, ok var sá maðr sendr til Klaufa með rúnakefli, er Heklu-Skeggi hét, en Skeggi var vinr Klaufa. Hann tók við keflinu ok varðveitti. En um morgininn kallar Klaufi til öxar við Gríss, ok fekk eigi fyrr en hann ógnaði honum til. Þá ferr hann á Grund ok réðsk um við Þorstein frænda sinn, hvárt hann skyldi glíma við Þórð. Þorsteinn segir: „Þat vil ek, at þú ráðir sjálfr.“ Klaufi segir: „Þó (at) ek sé ungr at aldri, þá er mér þó leitt at liggja undir ragmæli þræls þess, ok vil ek (at) þú farir með mér, ok prófum hversu gengr.“ Þorsteinn segisk þat mundu veita honum. Ok eftir þat stefna þeir fjölmennan fund at Hofi, því (at) Þórðr vill hvergi glíma nema þar, ok fylgja þeir Klaufa Gríss ok Þorsteinn. Þeir takask fangbrögðum ok glíma lengi, þar til

Digitized by Google

(er) ambátt ein kom í stofudyrnar, ok kallar þetta ambáttafang, er hvárrgi fell, ok bað þá kyssask ok hætta síðan. Klaufi reiddisk við þetta, ok tók Þórð upp á bringu sér, ok keyrði niðr fall mikit, svá (at) allir heldu hann meiddan. Eftir þat gyrðir Klaufi hann svá fast, at helt við meiðsl. Kerling ein sat í stofuhorni, ok lét allvel yfir því verki. Gríss mælti: „Nafn mun ek gefa þér, Klaufi, ok kalla þik böggvi, ok skaltú hafa glófa at nafnfesti.“ Þórðr komsk til bekkjar með fulltingi annarra manna; þá drifu menn út, ok er Klaufi kom út, mælti hann: „Illa kann sá feginn at verða, er hann lætr handagervi sína, þó (at) hann þiggi aðra.“ Gekk hann þá inn í stofu, ok sá, hvar Þórðr sat. Hann fœrði öxina í höfuð honum, ok fekk hann bana. Klaufi gekk út þegar. Þorsteinn spurði, hví öxin væri blóðug. Klaufi mælti: „Ek bannaða Þórði at bjóða fleirum mönnum fang.“ Þá urðu menn þegar vísir vígsins, ok leituðusk um, hverr svara ætti sökinni, en Grísi bárusk bœtrnar, ok galt hann sex hundruð silfrs. Fóru menn nú heim, ok var kyrt þat sem eftir var vetrarins.

16. Þessa menn nefnum vér til sögunnar, Hávarð í Þorvaldsdal ok sonu hans, Vigfús ok Þorvald. Sá maðr var undir hans vernd, er Hrani hét; hann bjó í Birnunesi; hann

Digitized by Google

var bróðir Birnu, er Birnunes er við kent. En Þorkatla en gamla var móðir Hrana, er Kötlufjall er við kent, því (at) Helgi enn magri deyddi hana þar, — ok kól hana í hel —, svá (at) hann sat henni þar mat, þar til (er) hon dó. — Sjá Hrani bauð ójafnað mikinn bónda þeim, sem bjó á Hellu ok Þórarinn hér; hann beitti upp engjar hans ok akra; en fyrir því, at Þórarinn var mjök skyldr Klaufa, þá sendi hann honum orð, ok fór Klaufi inn þangat, ok fundu þeir Hrana á akri Þórarins með fé sitt, ok sat hann á hesti sínum með alvæpni. En er Klaufi kom, sœkir hann at Hrana með vápnum, svá (at) hann hefir ekki at gera, nema hefjask undan, þar til er hann fekk bana. Heitir þar síðan Hranareki, er hann var veginn. Heim fara þeir Þórarinn ok Klaufi, því (at) þeir vilja gera fulguföll Grísi í brautvistinni. En er Klaufi fór heim, fann hann mann ok reið sá hrossi, er Gríss átti, ok drap Klaufi hann; sjá maðr hét Örn ok var húskarl Höskulds lögmanns ok náfrændi hans. Nú mœtti Gríss honum ok spyrr, hví blóðug væri öx hans ok klæði. „Mat minn vil ek“, segir Klaufi, „en eigi hirði ek um þetta.“ At liðnu matmáli Klaufa ríða tólf menn at garði; kendu þeir þar Þorstein svörfuð, ok með honum Hávarð ór Þorvaldsdal, ok mæla eftir Hrana. Gríss varð þá til

Digitized by Google

andsvara, ok galt hann tólf hundruð fyrir vígit hans Hrana. Í þann tíma kom Höskuldr lögmaðr ok heimti fyrir víg frænda síns. Varð Gríss at gjalda sex hundruð fyrir víg Arnar. Síðan fóru hvárirtveggju heim.

Var Klaufi nú miklu verri viðreignar en áðr, ok helt þá Grísi hræddum, en eigi at síðr kvaddi Gríss hann til fiskiveiðar í ána, ok fór Heklu-Skeggi með honum. Hrólfr nefglita átti hálfa ána ok veiðina við Grís. En er Klaufi kom til ok Björn húskarl Hrólfs, þá greinir þá þegar á, því (at) Klaufi vildi hafa alla ána til veiðarinnar. Björn hleypr á Klaufa þveran, ok ætlar at fella hann út á ána, því (at) hann var bæði mikill ok sterkr, en Klaufi fann þat brátt, ok snerisk móti Birni, leitar nú eftir, en Björn undan ok finnask með því, at Klaufi drepr Björn, ok ferr síðan heim, ok brátt kom Hrólfr nefglita ok bað bóta fyrir Björn, ok varð Gríss enn at gjalda sex hundruð silfrs.

17. Á þessu sumri bjó Gríss skip sitt til utanferðar. Klaufi spyrr, hverr hér skal fyrir búi sjá á meðan. Gríss mælti: „Til þess hefi ek þik ætlat.“ „Ek ætla þat þó eigi,“ segir Klaufi, „því (at) ek ætla utan með þér.“ Gríss ferr nú ok finnr Þorstein svörfuð, ok spyrr, hvernig með slíku skal fara. Þorsteinn segir: „Þat legg ek til, at þú flytir hann með

Digitized by Google

þér, því (at) hann á alla kynslóð austr þar; þœtti mér af því líklegt, at hann myndi ekki fýsask út hingat.“ Gríss tók þessu vel, ok varð Klaufi í ferð með honum. Þorsteinn bað þá frétta at Karli syni sínum,—„því (at) langan tíma hefir ekki spurzk til hans.“ Nú halda þeir til hafs ok kómu til Þrándheims, ok var Gríss þar um vetrinn. En um sumarit bjó hann skip sitt til Íslands, ok gekk eigi lengra en til Niðaróss. Lögðu síðan út undir Sólskel. Gaf því næst byr af útnorðri, ok mælti Klaufi með allillu skapi, at þeir myndi sigla suðr með landi. Gríss segir, at afglapi sá skal ekki því ráða, — „at ek sigla svá langt af leið.“ Klaufi segir: „Svá skal sigla sem ek vil, ella siglir þú aldri héðan lífs.“ Varð nú Klaufi at ráða, ok sigla suðr með landi, þar til (er) þeir koma at einum hólmi; þar lágu tvau skip ok váru öngvir menn á; hljópu þeir upp á annat skipit. Klaufi mælti til Gríss: „Hverr hefir þessu skipi stýrt, því (at) hér eru rúnar þær, sem þat segja.“ Gríss kvaðsk eigi vita. „Þú veizt þat,“ segir Klaufi, ok skaltu verða at segja.“ Nú verðr Gríss at segja, hvárt (er) hann vill eða ekki. „Svá segja rúnar: Karl réð þá skipi, er rúnar váru ristnar.“ Hljóp Klaufi þá í bát ok reri at landi; var hann þá svá reiðr, at hann rak öxi sína í jörð niðr, svá (at) stóð á hamri; þá

Digitized by Google

reif hann upp mikla kylfu, svá at öngum sýndisk hon vápnhœf, nema honum einum. Þeir heyrðu þá manna mál mikit, ok því næst sjá þeir tólf menn bundna, ok fjöldi manns var þar hjá ok leystu menn ór böndum, ok var hverr höggvinn, sem leystr var. Þeir menn, sem í böndum váru, var Karl enn rauði ok hans félagar; einn maðr gekk mest at, berbrynjaðr, at höggva fólkit; hann reiðir sverð um öxl allvíglega. Klaufi sneri at þeim manni, ok spurði, hverr hann væri. Sjá maðr svaraði allstórlega, ok kvað hann þat öngu skifta. Klaufi sneri at honum ok barði á báðar hendr — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — —

allvel at hlaupa fyrir Atla nökkura hríð, — svá hét víkingr sá, er barizk hafði við Karl; — en þá er Klaufi náði til hans, þá hlífði hann honum ekki heldr en öðrum, ok gekk frá honum dauðum. Tók síðan sverðit ok hjó á tvær hendr, þar til Gríss kallaði hátt ok mælti: „Klaufi, Klaufi, kunn þú hóf þitt.“ Gerðisk Klaufi nú svá óknár, at hann gat eigi valdit klumbu þeiri, er hann hafði barizk með. Váru þeir Karl nú leystir; varð þar mikill fagnaðarfundr. Um várit eftir fóru þeir Gríss ok Klaufi í hernað, ok váru í víkingu þrjú sumur, ok fengu jafnan sigr; ok þá er

Digitized by Google

þeir lögðu af hernaðinn, sigldu þeir til Noregs ok lögðu inn í Þrándheims-mynni, ok váru þar of vetrinn.

18. Um várit búa þeir Klaufi ok Gríss skip sitt til Íslands, ok fór á því skipi Karl ok Ögmundr. Kómu þeir í þær stöðvar, sem Gríss var vanr, ok lögðu skipi sínu undir Melshöfða, ok fóru allir heim á Grund ok fengu þar góðar viðtökur. Þá mælti Gríss til Þorsteins: „Misjafnar verða farar manna.“ Klaufi mælti: „Kenn þú þér þat ekki, skræfan, er þú veldr öngu um, en Karl má þar nökkut af segja, með hverjum atburðum hann er heim kominn.“ Karl segir sem farit hafði. Þorsteinn þakkaði Klaufa frænda sínum.

Vel sómir at segja frá yfirlitum Klaufa; hann var þverrar handar ok fimm alna hár, armleggi hafði hann bæði langa ok digra, kinnar miklar ok þykkvar greipr; hann var úteygðr ok ennisbreiðr, munnljótr, neflítill, hálslangr ok hökumikill, skolbrúnn ok lágu hátt kinnbeinin; manna var hann svartastr bæði á brýnn ok hár; hann var opinmyntr, ok sköguðu hátt tvær tennr fram ór hausnum, ok allt var hann at áliti sem hann væri bæði knýttr ok kreptr.

Nú fara þeir heim Gríss ok Klaufi, ok var hann nú átján vetra. Þennan vetr bar ekki

Digitized by Google

til tíðenda, nema maðr kom at Hofi eitt kveld, sá er Skíði var nefndr; hann hafði stokkit undan annars manns ánauð, þess sem Þorgrímr enn grái hét; hann bjó á Óslandi í Skagafirði. Skíði bað Ljótólf veita sér traust nökkut, en Ljótólfr kvaðsk mundu veita honum fyrir sakar Una frænda síns. Skíði bar þræls nafn; ekki bar hann þat nafn af því, at hann hefði til þess ætt; hann var manna mestr ok fríðastr. Ljótólfr skipaði hann til verkstjóra ok manna forræðis. Um várit eftir kom Þorgrímr vestan með tvá tigu manna at vitja þessa manns, ok sættusk þeir Ljótólfr ok Þorgrímr með því, at Ljótólfr galt fé fyrir þat (er) hann hafði haldit Skíða um vetrinn, ok kölluðusk sáttir, ok hafði Þorgrímr með sér þrælinn at sinni, með því at Ljótólfr hafði fámennr verit. Þá kómu sex tigir manna til móts við Ljótólf, ok sneri hann þá málinu öllu til heimsóknar. Þetta váru ráð Hrólfs nefglitu. Kreptu þeir svá at Þorgrími, at hann varð at selja Ljótólfi sjálfdœmi, ok lét laust bæði féit ok þrælinn, ok fór heim við þat.

19. At liðnum vetri þá er menn váru á várþingi á Höskuldsstöðum, var mönnum víðrœtt mjök um kvámu Karls. Þá gekk Griss til tals við Ljótólf frænda sinn ok mælti: „Vel sómir nú at tala um launin

Digitized by Google

skipsins við Karl enn rauða, því (at) nú eru margir góðir menn við.“ Skíði var þar við staddr ok mælti: „Hygg at því Gríss, at þú leggir þat eina til með mönnum, at þá sé eigi verr með þeim eftir en áðr.“ Eftir þat spyrr Ljótólfr Karl, hvat hann vill leggja at launum fyrir skipit, — þat (er) vit létum gera báðir saman.“ Karl mælti: „Ek hygg, at þú megir þar öngvar heimtur fyrir hafa, því (at) þú batt mik ráða verðinu.“ Gríss mælti: „Gótt þœtti oss hér at at gera, ok þú legðir fram fé nökkut.“ Karl mælti: „Ekki mun fram koma fyrir þín orð ok einskis annars at þessu sinni“ — ok svá varð, en þeir frændr, Karl ok Klaufi, heimtu at Grísi fjogurra ára fulgu, en Gríss galt fulgu hans, ok fengu þeir honum land til ábúðar, ok fór hann bygðum til Mela ok sat þar of vetrinn; ok skyldi Gríss ekki um ábyrgð verka hans þaðan í frá.

En um várit, þá váru lögréttir úti í tungunum ok ráku féit til réttarinnar feðgar tveir ór Teigsfjalli; — hét annarr Björn, en annarr Sigurðr, ok mislíkaði Klaufa fjárrekstrinn, því (at) hann átti á eina með, ok þótti honum illa, at hon var elt afvega; ok er þeir kómu gegnt honum, hljóp Klaufi til í allillu skapi, ok drap þar hvárn, sem kominn var, ok fór með þat til réttanna, ok mœtti þar

Digitized by Google

Karli frænda sínum, ok hljópu þeir á réttargarðinn. Ljótólfr spyrr þá, hvat þeir sæi til þeira manna, er féit ráku. Klaufi segir: „Sá ek um stund, hvar þeir ráku féit, en nú far þú ok vit, hvar hvárr þeira hefir staðar numit.“ Þá varð víst, at Klaufi hafði drepit þá báða. Eftir þat varð Klaufi laust at láta Melaland, ok fekk Karl honum aðra jörð, ok reistu þeir honum bœ fyrir norðan ána uppi í dalnum. Þar heitir á Klaufabrekkum, er þá hét fyrst í Klaufanesi, því (at) þat stóð fyrst niðr við ána ok þótti þar komit illa, því (at) mjök bar á hann stórum, sem síðar varð raun á.

Ok eftir þetta gerðisk fullr fjandskapr með mönnum í dalnum. Á þeim vetri væntu hvárirtveggju sér liðs norðan ór dalnum af frændum sínum, Kolbeini ok Una, því at sundrþykki þeira var þá sem mest, en fyrir fórsk þat þó þau misseri, ok var kyrt at kalla í dalnum.

En at liðnu sumri bað Gríss konu til handa sér, Sigríðar Klaufa systur. Þorsteinn svörfuðr var þar til andsvara, ok veik hann öllu til Klaufa. Þá ferr Gríss at finna Klaufa, ok bað hann konunnar. Klaufi svaraði skjótt: „Mun þá ekki hraust kona illum manni gefin?; en þó læt ek þat mitt ráð, sem frændr hennar vilja fyrir sjá.“ Gríss mælti: „Koma

Digitized by Google

muntu til boðs mins, ef þeim sýnisk at gifta hana.“ „Koma mun ek víst,“ segir Klaufi. Ok síðan var þessu keypt. Var Ljótólfr ekki við þessa ráðagerð. Nú var boðit búit á Grund ok kom þar ekki mart manna. En þá var sem mest vinfengi þeira Ljótólfs ok Ásgeirs rauðfelds, því at Yngvildr fögrkinn var fríðla Ljótólfs, ok var engum boðit frá Brekku. Var mönnum skipat í sæti. Þorsteinn, Karl sonr hans ok Klaufi sátu á annan bekk, en allir ellri menn á annan. Gríss tók þá til orða: „Vel sómir þat í svá góðu samsæti, at tala mest þat, sem eftir megi hafa, ok strengja heit eða taka jafnaðarmenn.“ Þorsteinn kvað þat óvitrlega til lagit — „ok mun þaðan jafnan mart koma, sem Gríss er.“ Eigi at síðr halda þeir á þessu tali, ok hóf Karl enn rauði þat fyrst, ok tók sér til jafnaðarmanns Ljótólf goða, ok strengdi þess heit, at hann skyldi hafa heimilat ragmæli á hendr honum á þriggja vetra fresti. Gríss tók sér jafnaðarmann ok nefndi til þess Skíða, ok strengdi þess heit, at hœfa á þá höfn, sem hann vildi, hvar sem hann sigldi á milli landa. Ögmundr sagðisk þá ekki mundu sigla lengra, en um þveran hroftann. Klaufi tók sér jafnaðarmann Óláf Ásgeirsson ok strengdi þess heit, at hann skyldi koma í sömu rekkju Yngvildi fögrkinn án

Digitized by Google

vilja Ljótólfs goða. Gríss mælti: „Ekki vita slík orð lítils, ok eigi myndi þreklausir menn slíkt tala, ok látum þetta nú eigi at öngu verða, ok förum þegar út í Brekku eftir Yngvildi fögrkinn, ok setjum hana á brúðarbekk hjá Sigríði.“ Þeir gera svá; standa upp átján saman, ok gengu út í Brekku. Gríss settisk á tal við Yngvildi ok Þórhildi móður hennar; en þeir Karl tala við Ásgeir bónda, ok báðu þau öll samt at koma suðr síðar dagsins, ok fóru þeir heim, ok mœttu þeim manni fyrir heima, er Þórðr gapa hét. Gríss gekk at honum ok mælti í eyra hljótt: „Allillt er þat, at hann Karl er svá matsparr, at hann býðr eigi slíkum manni, sem þú ert. Far nú til Hofs, ok muntu ekki fá þar verri viðtöku, ef þú segir, hvat hér er í ráðagerð.“ Þórðr hljóp þegar. Karl þekti, at maðr hljóp frá boðinu, ok bað fara eftir honum ok elta hann, en hann hljóp á ána undan, ok létti eigi fyrr, en hann kom til Hofs, ok sagði, hvat í efnum var. Brá Ljótólfr þegar við ok samnaði mönnum, ok reið vestr yfir ána til Brekku. Maðr sá var úti á Grund, er hjó eldivið; hann hljóp inn ok sagði, at tuttugu menn riði yfir ána ok til Brekku. Þá standa þeir upp átján ok fara út í Brekku, ok urðu við þat varir, at margir menn váru í húsum inni, en byrgðar dyrr. Þá kom Karl at, ok beiddi

Digitized by Google

Ljótólf út ganga. Þeir heyrðu hlátr mikinn inn í bœinn, er þau hlógu Yngvildr ok Hrólfr nefglita. Yngvildr gekk þá fyrir dyrnar. Klaufi gekk upp at durum ok kvað vísu:

(1) Hykk at heiti
Hrólfr nefglita;
sá býðr Klaufa
kván at verja;
munattu Böggvir
brúðar njóta
nema Nefglitu
næmir lífi.

Ok enn kvað hann:

(2) Hlær mest at því
Hrólfr nefglita,
nærgi es greppi
gjöldum, þeira.

Þá gekk Karl enn rauði at durunum ok kvað vísu:

(3) Veitk, at seggir sátu
(slíkt es minnilegt) inni
meir ræðr, sá es lof leiðir,
Ljótólfr fyr óskjóta;
brims getk enn at ýmsir
eldskerðandar verði,
hlátr skal herðinjótum
hegna, brögðum fegnir.

Karl brá þá sverði, ok setti í durastafinn ok nefndi sér vátta, ok heimilaði ragmæli á hönd Ljótólfi goða, er hann vildi eigi út

Digitized by Google

ganga, ok fyldi svá orð sín, er hann hafði talat at Grund. Hann bauð Ljótólfi enn útgöngu. — „ok munu vér ganga frá durunum á meðan.“ Ljótólfr vildi eigi hætta mönnum sínum út, ok fór Karl heim, ok sátu at boðinu, ok fór hverr til sinna heimkynna. Var þá kyrt í dalnum þann vetr.

20. Um várit eftir ætluðu hvárirtveggju til liðs við þá Kolbein ok Una, sem þeir höfðu heitit fyrra várit. Ljótólfr varð fyrr búinn en Karl, ok fóru synir Ásgeirs með honum. Þá spurði Þorsteinn svörfuðr Karl son sinn, hví hann léti svá seint um ferðina. Karl kvaðsk eigi hirða, þó (at) þeir bryti snjó fyrir honum um heiðina. Í þann tíma hafði Ásgeirr farit upp í dalinn at rýja gemlinga, ok nú kom Karl til heiðarinnar, ok komsk eigi lengra en upp í heiðina. Þá varð þat til tíðenda, at Klaufi fell af baki. Þá drápu þeir hross eitt, er laust hljóp með þeim, ok flógu af skinn ok þöndu um Klaufa, ok bundu um þvert bak á hrossi, ok fóru við þat ofan eftir dalnum, ok fundu Ásgeir fyrir neðan Vatnsdalsá. Ásgeirr spurði, hví þeir fœri svá hverft. „Sjá máttu,“ segir Karl, „at vér förum hér með Klaufa veginn.“ „Eigi er þat illa,“ segir Ásgeirr, „því (at) hann hefir mörgum manni mikinn ójafnað sýnt, meðan hann lifði.“ Karl segir: „Eigi þarftu at hrósa því

Digitized by Google

svá mjök, því at nú skaltu láta líf þitt, eða fastna Yngvildi dóttur þína Klaufa vegnum.“ Þat köri Ásgeirr at rétta fram höndina, ok nú sprettir Karl til handar Klaufa, ok verðr Ásgeirr þar í at taka, ok fara festar fram. Þá kom kviðlingr ór húðinni:

(4) Mál es í meyjar hvílu
(mjök emk stugglega hnugginn)
flýgr í faðm mér eigi
fögr drós, ganga mögrum;
munat oss of þrá þessa,
þat kváðu hjú, batna,
rétt, þau es reiða áttu
rann þeim hana manni.

Þá mælti Ásgeirr: „Segir þú Klaufa dauðan, Karl?“ Karl svaraði: „Þat segi ek eigi, en þat sagða ek, at hann væri veginn.“ Ásgeirr mælti: „Við því gat ek eigi gert, at þú færir með prettum ok ráðkrókum eða lygi.“ „Laug ek eigi.“ segir Karl, „þótt ek segða hann veginn, því (at) þat er sagt vegit, sem reitt er.“ — Ok nú fara þeir ofan til Brekku, ok færir Karl þau í eina sæing, Klaufa ok Yngvildi, en Ásgeirr hafðisk við uppi í dalnum, meðan þetta fór fram.

21. Nú fara þeir vestan eftir þingit, Ljótólfr ok hans menn, ok hafði Þorgrímr enn grái mjök verit á móti þeim Ljótólfi ok Una. Ok nú koma þeir í dalinn í þann tíma, er þeir

Digitized by Google

Karl ok Klaufi fara neðan með konuna. Ásgeirr var þá kominn í för með Ljótólfi, ok hafði sagt honum, hvat í hafði gerzk meðan hann var vestr. Nú fara þeir Ljótólfr yfir ána hjá Teigarhöfða, en þeir Karl ok Klaufi neðan eftir eyrunum at Urðarhúsum. Var Ljótólfr við þrjá tigu manna, en Karl við fimtánda mann. Karl hrópaði mikit Ljótólf, ok bað hann heyra, hvat hann talaði: „Hér er Yngvildr friðla þín í ferð með mér.“ Ljótólfr lét sem hann heyrði eigi, hvat Karl sagði, ok fór heim við svá búit. Var Karl með Klaufa. Váru um þat almæli um dalinn, at Karl bæri œgishjálm yfir Ljótólf, en þó má kalla kyrt um sumarit.

Geta verðr þess, hversu fór með þeim Una ok Kolbeini, at Uni hlaut þat, er þeir deildu um, því at allir váru á móti Kolbeini. Varð Kolbeinn svá reiðr, at hann stökk á skip, ok sigldi í haf, ok braut skipit við klett þann, er liggr í útnorðr undan Grímsey, ok týndisk Kolbeinn þar, ok er eyin við hann kend, ok kölluð Kolbeinsey, en Uni sitr þar eftir ok minkar ekki virðing sína.

Um haustit tóksk með þeim deila, Klaufa ok Ljótólfi. Þótti Klaufa menn Ljótólfs óskilsamlega reka fé þeira Þorsteins svarfaðar ok Karls. Klaufi bað Karl fara upp í dalinn til réttanna. Klaufi ríðr upp eftir dal,

Digitized by Google

en Karl út á Strönd. Ekki er sagt frá ferðum Klaufa fyrr en hann kemr upp at Krókamelum, gegnt Búrfellshúsum, ok þar er hann fyrir fjallmönnum við vaðit. Nú er féit rekit at vaðinu, en Klaufi verr vaðit ok er við fimta mann, en réttamenn margir ok teksk þar bardagi, en lögréttin var á Hæringsstöðum, ok bjó þar Hæringr. Hann sér, at féit dreifisk við ána ok hleypr heiman við tíunda mann, ok komusk þeir eigi yfir ána, því at Klaufi réðsk í móti, ok var þá kominn at honum berserksgangr, ok berjask þeir nú fyrir austan ána. Í þann tíma kom Ljótólfr at með þriðja mann, ok snýr at með Hæringi. Klaufi lætr sem nú sé ekki annat at sœkja en Ljótólf, ok hopar Klaufi nú út á ána, ok berjask þeir nú á miðri ánni. Í því bili ríða níu menn neðan eftir eyrunum hvatlega. Var þat Karl. Hann kallar hátt: „Klaufi frændi, kunn þú hóf þitt.“ Klaufi mælti: „Illu heilli komt þú mér, því at nú hefða ek sigrazk ok drepit Ljótólf, ef þú hefðir eigi komit, ok hefðim vit þá einir ráðit dal þessum.“ „Þat skaltu eigi mæla, frændi,“ segir Karl, „því at Ljótólfr á marga frændr göfga um allt Ísland, ok myndim vit sitja fyrir afarkostum, ef honum væri nökkut til meins gert, ok sel honum nú sjálfdœmi fyrir allan saman ójafnað, þann er þú hefir gert hon-

Digitized by Google

um.“ Þá reiddisk Klaufi ok kvaðsk þat aldri skyldu gera. Eru þeir nú skildir, ok var Hæringr fallinn ok fimtán menn aðrir, — ok skildu við svá búit.

22. Á þessu sama hausti sóttu þeir litgrös, brœðr frá Brekku, upp í Klaufahlíð, er móðir þeira sendi þá eftir, ok kómu þeir heim á Klaufabrekku, er þeir höfðu sótt grösin, ok vildu finna Yngvildi systur sína, ok lögðu niðr úti baggana, meðan þeir dvöldusk; var annat verja, en annat hít mikil. Kom þá Klaufi at, ok saxar í sundr baggana með páli, ok gekk í brott síðan. En er þeir brœðr kómu út, sá þeir, at baggarnir váru eigi til tœkir. Fara þeir heim ok mœta móður sinni. Hon spurði, hví þeir hefði ekki með at fara. Þá varð Þorleifi vísa af munni:

(5) Belg hjó fyr mér
Böggvir snöggvan,
en fyr Áleifi
ál ok verju;
svá skal verða,
ef vér lifum,
við böl búinn
Böggvir höggvinn.

Þat var eitt sinn, at Yngvildr fögrkinn settisk í kné Klaufa, ok var við hann allblíð, ok bað hann lofa sér at fara ofan til Brekku, ok kvaðsk eigi lengr skyldu á brottu vera,

Digitized by Google

en hann vildi, ok bað, at Heklu-Skeggi skyldi fara með henni. Klaufi leyfði þat. Hon fór síðan, ok var eigi lengr í brottu, en hann leyfði. En er hon kom heim, settisk hon í kné honum, ok var blíð við hann ok mælti: „Eigi ætla ek, at önnur kona sé betr gefin en ek; en þat líkar mér illa við brœðr mína, er þeir hafa drepit yxn mitt, er mest gersemi var, ok vilda ek, Klaufi minn, at þú létir þér þetta mislíka ok sœktir yxnit, þar sem þat liggr til gert í húðinni gegnt durunum á Brekku." Klaufi segir: „Hvat mun þat varða: eigi mun þik hér mat skorta." Hon segir: „Ekki varði mik þess, at þú myndir vilja vera ræningi brœðra minna." Klaufi spratt þá upp, ok gyrði sik sverðinu Atlanaut, ok var enn reiðasti, ok gekk ofan til Brekku, ok kom ekki á Grund, ok fann þegar húðina liggja í durunum ok tók upp allt saman yxnit, ok kastaði á bak sér, ok hugðisk mundu ganga út með, en þat gekk eigi, því at við nam duragættin; frá hafði hann þau öll saman, ok gekk með suðr ór garði, ok hristi þar af sér duragættin öll ok hurðina með, ok gekk svá heim. En er hann kom heim, var langt af nótt; var þá borinn mjök snjór at durunum; gekk hann þá inn í snjóbyrgit. Þá kom Yngvildr í mót honum ok var allblíð við hann, ok svá rann Klaufa þá reiðin,

Digitized by Google

at hann gat þeim bagga ekki valdit, sem hann hafði áðr lengi borit. Hann laut mjök í durunum, er hon fagnaði honum, ok rendi sverðit fram ór slíðrunum, ok tók hon þat, ok kastaði út í snjóbyrgit ok mælti: „Neyti sá, sem neyta þorir.“ Hon dvaldi fyrir Klaufa, þar til at hann var laginn í gegnum, svá (at) hann fekk þegar bana. Þessu verki ollu þeir Ásgeirs synir, ok tóku þeir Klaufa ok drógu undir heygarð at húsabaki. Yngvildr fór þá í rekkju sína, en þeir bjoggusk á brott. Þegar kom Klaufi til sæingr Yngvildar, er þeir váru á brott farnir; hon lét þá kalla þá brœðr, ok hjoggu þeir af honum höfuðit ok lögðu neðan við iljarnar. Þeir brœðr kómu heim um kveldit í Brekku, ok spurði faðir þeira þá at, hvat þeir hefði annazk. Þorleifr kvað vísu:

(6) Rauðk á randa gœði
rítorms sakar víti,
meiðr, í malma veðri,
mens, tók sverð at grenja;
svall hættleg, und hringa
hnitsól ara fitjar,
felli-Guðr meðal fjalla,
fetils trolla hlóðk þolli.

Ásgeirr segir: „Finn ek nú, hvat þit hafið gert, en ekki ber ek traust til at halda ykkr hér, ok farið it til Ljótólfs.“ Þeir fóru þeg-

Digitized by Google

ar til Ljótólfs, ok gerðu honum kunnig tíðendin. Tók hann því verki allvel, ok bað þá fara til Gríss, —„því (at) vér vitum allir saman þessi ráð.“ Þeir hitta Grís ok segja honum; hann lét vel yfir, en treystisk þó ekki til at geyma þá, svá at Sigríðr vissi eigi, kona hans, ok var hon við vör ger, hvat til tíðenda hafði orðit. Hon mælti við Grís: „Hvat kaupi viltu til leggja, at ek leyna þeim?“ Hann spyrr, til hvers hon mælisk. Hon bað selja sér sverðit Atlanaut til geymslu, ok myndi hon ekki til segja, fyrr en nökkurr segði annarr. Verðr þat nú kaup þeira.

23. Þat var á nökkuru kveldi, at Karl enn rauði sat við eld, ok kom kviðlingr; þar váru fylgdarmenn hans átta; þeir heyrðu at eitthvat gnauðaði á húsinu:

(7) Sitk á húsi,
sék til þess,
heðan munum vér
oss hefnda vænta.

Karl mælti: „All-líkt er þetta rómi Klaufa frænda várs, þá er vér heyrðum til hans, ok má vera, (at) hann þykkisk nökkurs við þurfa; fellr mér svá í hug kveðskapr sjá, at víst er þetta fyrir stórtíðendum, hvárt sem þau eru fram komin eða eigi,“ — ok fara þeir út eftir þetta alvápnaðir, ok ætla at snúa

Digitized by Google

yfir til Hofs. Þá sá þeir ekki litinn grepp suðr við garðinn, ok var þat Klaufi, ok hafði höfuðit í hendi sér ok mælti:

(8) Suðr es ok suðr es,
svá skulum stefna.

Þeir snúa nú þangat eftir Klaufa, ok fara til þess er þeir koma til Steindura, ok nam Klaufi þar staðar, ok laust höfðinu á dyrnar ok mælti:

(9) Hér es ok hér es,
hví skulum lengra?

Þá snýr Karl heim til húsanna, ok kom þar at opnum durum, ok váru inni eldar; trápiza stóð á gólfinu, en mikit slátr var fœrt upp ok soðit. Gríss stóð upp í móti þeim ok fagnaði vel Karli, — „ok sezt niðr mágr," sagði Gríss, „ok tak snæðing." Karl svarar: „Annara er oss at tala um tíðendi þau, er orðin eru." Gríss svarar: „Engi koma nú ný tíðendi at oss, eða hvat kantu at segja?" „Þat er víst," segir Karl, „at ek ætla, at Klaufi sé dauðr." „Hvat mun annat til vár koma, en láta illa yfir því," sagði Gríss. Karl svarar: „Þik hyggju vér vita, hverr unnit hefir verkit." — Karl settisk nú niðr, ok semsk heldr með þeim, ok snæða nú menninir. Gluggr var á húsinu norðan, ok skyldu þeir sitja

Digitized by Google

Ásgeirs synir, þar við, ok sjá, hvat komit væri. Þeir eru nú við glugginn, ok sjá, at þeir Karl eru komnir. Þat varð Þorleifi á munni: „Glögt þykkjumsk ek nú vita, hversu til mun ætlat; sent mun eftir Ljótólfi, ok munu þeir veita Karli atgöngu, en ek þoli þat aldri, at svá ágætr maðr sé svikinn.“ Þorleifr kvað vísu þessa:

(10) Kvaðat sendir mik mundu
mundhyrs rekask undan
(dyggr 's sás drýgja mun eggja
dolg) minningu sinni;
ok böðreyndan brandi
blóðorm of kné góðan
hræva gifrs með hreifum
heggr ok bítr á skeggi.

Ok enn kvað hann:

(11) Hér sitk ok hvetk hvassan
hlymbrand jöru randar,
meðan óvinir óðir
oss leiða matreiður;
bernsklegir báðir eigum
ból, þars lítt nýtr sólar,
oss hlœgir þat eigi,
út of hellis skúta.

Þetta heyrir Karl ok kennir Þorleif at máli, ok kvað þá vísu þessa:

(12) Hér gelr hvass á húsi
hyrvindr mikils styrjar,

Digitized by Google

fleinhríðar vekr fœðir
ferð, sás hræddr skal verða;
þau munu ljóð, en leiðar
linnsveigir renn eigi,
bíð gunnstara grennis,
Grísi hætt, es vættik.

Eftir þetta sprettr Karl upp, en Sigríðr Klaufa systir gekk at honum ok fekk honum sverðit Atlanaut. Hann brá sverðinu, en kastaði umgerðinni á öxl sér. Gríss var þá úti, ok bar flot á spjótskefti þeira. Karl hljóp þá at Grísi ok hjó hann sundr í tvá hluti með sverðinu, ok mælti: „Svá brytju vér grísina Grundarmenn.“ Hann sá þá, at floti var ryðit á öll spjótskefti þeira; hann tók spjót sitt ok rak í skaflinn, ok dró út at fjöðrinni ok þerði þannig af með snjónum, ok svá gerðu þeir allir, ok snúa síðan ór garðinum, ok sá þeir fara grepp harðla mikinn gagnvart sér, ok var þar Klaufi kominn; þá kvað hann vísu:

(13) Ganga hér fyr garð framm
gunnhvöt enni,
eruð vanir vígum
sem vér fyrri;
sét höfum sólheim,
sjá munuð annan,
eruð ér sem vér
alls of dulðir,
alls of dulðir.

Digitized by Google

„Í urð ætla ek nökkurum í kveld, Karl frændi," sagði Klaufi. Ok nú sjá þeir, at fimtán menn fara frá Bakkavaði. Þeir mœtask þar sem heitir Kumlateigr; var þar kominn Ljótólfr goði, ok váru öngvar kveðjur með þeim; hlupusk menn þegar at, ok varð enn harðasti bardagi; ok er þeir höfðu barizk um hríð, mælti Ögmundr Höskuldsson við Karl: „Gættu þín vel, því at eftir standa skór þínir í fönninni, ok mun ek standa fyrir þér, á meðan þú kippir á þik." Karl kvað þá vísu:

(14) Þoku sé ek upp (við ekka
oss hlífir sjá drífa)
kols, at Klaufa-hváli,
kornél gróit vélum,
nærgis þeyr af þeiri
þats meinlegra einu
ræðk, þót rigni blóði,
randelds í byl standa.

Þá kom Klaufi í bardaga, ok barði blóðgu höfðinu á báðar hendr bæði hart ok tíðum; ok þá kom flótti í lið Ljótólfs; því var líkast, sem þá er melrakki kemr í sauðadun. Þeir Ljótólfr heldu nú undan, ok eru nú níu eftir, en fimtán heldu til, en sjau váru hinir, ok ætlar Ljótólfr at snúa ofan Bleikudal fyrir ofan Bakkagarð, en þar var Klaufi fyrir, ok bannaði þeim þar at fara; út snúa

Digitized by Google

þeir undan, ok ætla ofan Nafarsdal fyrir utan teiginn; eigi var þess kostr, Klaufi var þar fyrir; þá bar Karl at, ok tóksk bardagi í annat sinn; undan varð Ljótólfr at halda, er þeir höfðu skamma stund barizk, því at Klaufi var þá í bardaganum; sjau váru þeir Ljótólfr, er þeir heldu undan, en hinir fjórir. Allt fór Ljótólfr til þess er hann kom heim at garðinum at Hofi. Eigi var þá kostr at fara lengra eða í hliðit, því at Klaufi var þar fyrir; þá bar Karl at, ok urðu þeir at berjask í þriðja sinn, þegar er þeim laust saman. Þá kvað Klaufi vísu:

(15) Dynr es of allan
dal Svarfaðar;
eru vinir várir
vals of fyldir;
knýjum, knýjum,
Karls ofliðar
látum liggja
Ljótólf goða
í urð
ok í urð.

Þá mælti Ljótólfr, at þeir skyldi œpa upp allir senn, — „því at þá mun Skíði heyra, ok mun hann koma til liðs við oss með þá menn, sem hann hefir til.“ Skíði heyrði ópit, ok stökk upp ok út í garðinn við enn þriðja mann, ok átti hann þá eigi kost at fara til

Digitized by Google

bardagans; Klaufi var þar fyrir ok varði þeim stiginn. Heim fór Skíði ok fekk sér eldibrand mikinn, ok vafði at næfrum, ok hljóp út í garðinn, ok við þetta stökk Klaufi til bardagans; Skíði hljóp ok þangat við þriðja mann, ok sá á grundinni gölt ok hvíta-björn, ok gengusk þeir at, en Skíði gekk at ok skildi menn, ok lét eigi kost at berjask lengr; þá váru tveir hvárir. Ljótólfr hófsk undan, ok hlífði Skíði honum ok þeir þrír saman förunautar, en horfinn var bæði göltr-inn ok svá bersi. Nú fara þeir svá, þar til er Ljótólfr náði durunum á útibúri sínu, því er hann átti. Þá váru með Ljótólfi Ásgeirs synir rauðfelds. Karl bar þá at durunum, ok var hann við annan mann; hann átti ekki kost inngöngu, því at Skíði var þar fyrir. Skíði eggjar Karl atgöngu, en Karl eggjar Ljótólf útgöngu, ok lét honum eigi vænna í annat sinn til afburðar. Ljótólfr kvaðsk nú mundu vera láta at sinni — ok ferr Karl heim eftir þetta, ok Ögmundr með honum. Þorsteinn svörfuðr fagnaði vel Karli frænda sínum, ok mælti: „Setsk niðr, frændi, ok seg frá tíðendum, ok þykkjumsk ek eigi vita, hví erfiði þetta hefir svá á mik fengit, sem ek hafa verit með yðr í bardaganum, ok eigi má ek heðan ganga.“ Karl mælti: „Vissa ek faðir, at þú vart í bardaganum ok veittir oss

Digitized by Google

lið.“ Þá váru bundin sár Karls ok Ögmundar. Þorsteinn svörfuðr var færðr í rekkju sína af vanmætti ok lá hann þá nótt alla, ok um morgininn eftir, ok veitti Karli syni sínum mörg heilræði, ok bað hann bregða búi á Grund ok fara til Upsa, — „þess vil ek ok biðja þik, sonr minn, ver vinfastr við þá menn, er þér eru hollir í sveitinni.“

Nú mátti kalla kyrt í sveitinni um vetrinn, eftir þann aga, er þeir höfðu haft.

Þá kómu til fylgdar við Karl Vermundr ok Þórðr ok Svarthöfði Heðinsson.

En um várit lét Þorsteinn svörfuðr af berask, ok var hann grafinn niðri á melnum gegnt Blakksgerði. Eftir andlát Þorsteins lét Karl gera mikla veizlu á Grund, ok bauð til Hávarði ok sonum hans, ok öllum vinum sínum innan dals. Þá tóku menn þat til ráðs, er þar váru komnir margir góðgjarnir menn, at leita um sættir með þeim Ljótólfi. Karl varð því samþykkr um síðir, ok fóru menn til Hofs eftir veizluna, ok leituðu um sættir við Ljótólf, ok geksk þat svá við, at hvárirtveggju fundusk á Grund, ok mæltu nú mál sín, ok var Ljótólfr í öllu tregari at sættask, enda váru öll mál meir dregin undir Karl. Þeir urðu utan at fara synir Ásgeirs rauðfelds. Skíði gekk at, ok beiddi Karl, at hann legði til við Ásgeir rauð-

Digitized by Google

feld hagjörð nökkura, — „því at sú er fjarlæg, er hann á.“ Karl gerði nú svá, at hann gaf honum hagmýrar miklar. Sú varð sættin, at Ljótólfr hlaut at gjalda Karli sex hundruð silfrs. Í Siglufirði stóð skip uppi, ok fóru þeir þar á Ásgeirs synir.

Svá gengu sættir saman, sem sagt var, ok má þá kalla kyrt í dalnum, ok ferr Karl bygðum til Upsa.

24. Þessu næst er þat at segja, at Ljótólfi er kona ætluð innan ór Eyjafirði af Möðruvöllum, Þórdís dóttir Guðmundar gamla.

Þat bar at, at skip braut í Fljótum, ok komsk ekki mannsbarn af, svá at alþýða manna vissi. Einn morgin var Heklu-Skeggi kominn út at Steindurum; hann var á vist með Sigríði Klaufa systur. Hann sá, at tveir menn höfðu vaðit yfir ána, en því sá hann þat glögt, at snjóföl var fallit, ok kallaði hann þá á Sigríði, ok kendu þau sporin, at þeir Ásgeirs synir höfðu þar farit, því at táin en mesta var miklu meiri á Óláfi, en öðrum mönnum. Hon bað hann fara til Upsa ok segja Karli. Hann gerir svá. Hann brá við þegar ok ferr til Hofs við enn fimtánda mann, en Ljótólfr var ekki heima, ok var hann farinn inn til fjarðar. Þau váru fyrir búi meðan, Ragnhildr ok Skíði; þar var ok Yng-

Digitized by Google

vildr fögrkinn. För þeira gat Skíði litit. Nú váru sveinarnir nýkomnir; þeir Ásgeirs synir stóðu hjá Skíða, er hann ók á völl; ekki sá hann annat fangaráð, en þeir settusk í haugstaðinn, ok drap hann at þeim mykinni, er frerit hafði; en síðan mokaði hann at blautri myki. Síðan fór hann suðr á völlinn, ok bar þá Karl at, ok frétti, hvat manna komit væri til hans. Hann kvað þat eigi at sínu viti, — „at neinir menn sé hér komnir.“ „Leyn þú ekki, Skíði,“ sagði Karl, „því at hér eru komnir synir Ásgeirs.“ „Sagt er þat, er ek mun segja,“ sagði Skíði. „Föru vér heim,“ sagði Ögmundr, „ok þœfum ekki Skíða; rannsökum bœinn,“ — ok svá gerðu þeir. Fyrir sunnan hús lézk Ögmundr sjá rauðan kyrtil hanga úti á ási, ok díglaði niðr ór, ok brá hann í munn sér, ok kendi, at salt var; síðan hljóp hann suðr um húsin ok dró eftir sér kyrtilinn, tók þar tík mikla ok hjó af henni höfuðit ok fœrði í kyrtilinn, ok lét taka strúpann niðr ór höfuðsmáttinni, ok dró at durunum, þar sem þær váru inni Ragnhildr ok Yngvildr. Hann mælti þá: „Hér meðuð it sjá, hvat vit höfum fundit; illa hefir sá, sem ótrúan vin hefir, sem Skíði er, því at hann hefir sagt til þeira brœðra, ok meðuð it sjá hér annan þeira.“ Þær létu sem þær heyrði eigi. Þeir hlaupa nú suðr á völl-

Digitized by Google

inn, ok var þar Skíði fyrir. Karl hljóp at Skíða ok tekr hann ok rekr niðr fall mikit, ok mælti: „Seg nú, ef þér er betra nú en fyrr; vísir eru vér nú orðnir, at þeir eru hér Ásgeirs synir.“ Skíði mælti: „Þat segja þeir sem vilja; sagt hefi ek þat, er ek mun segja.“ Þá tók Karl reip ok rendi rúmsnöru at fótum Skíða ok knýtti í tagl hestinum, ok sté á bak, ok ríðr fyrir ofan Skorðumýri. Skíði dragnaði eftir, ok var þá eytt skógunum ok stóðu stofnar eftir; þar hlaut hann at gnötra um, til þess er Ögmundr hjó í sundr taglit í hestinum ok mælti: „Illa munu vér þat, er faðir þinn mælti, því at hann var vinr hans, er vér kveljum Skíða svá.“ Þeir sá þá, hvar riðu þrír tigir manna utan at bœnum. Skíði var mjök meiddr, því at honum blœddi hvarvetna; hakan var rifin ok hökubeinit með; ór tennr tvær. Þeir fara nú yfir ána, en Skíði ferr heim. Allt var jamskjótt, at Skíði kom heim ok Ljótólfr, ok spurði, hví hann væri svá illa leikinn. Skíði svarar: „Engi veldr því, nema haldinyrði mín.“ Þeir Karl búask nú við á hólnum gegnt Grundarhúsum, en hinir ríða þangat þrír tigir manna ok tveir um fram — því at Ásgeirs synir váru þá með Ljótólfi. — Venda þeir nú yfir ána at Karli. Tóksk þar bardagi; ok lýkr svá, at nökkurir menn fellu af Ljótólfi, en tveir af

Digitized by Google

Karli. Bárðr sterki lyfti Ljótólfi í söðul upp, ok bað hann undan ríða, ok svá gerði hann, því at fátt gafsk vel af liði hans, — ok skildusk við svá búit, ok fór Karl heim. Þat varð Ljótólfi á munni, er hann sá Skíða: „Kjóstu sjálfr laun fyrir haldinyrði þína.“ Skíði segir: „Þú skalt gera sœmd mína slíka sem þú vill, en auðkörin eru launin, ef ek skal ráða.“ „Hver eru þau?“ segir Ljótólfr. Skíði segir: „Ek vil, at þú gefir mér Yngvildi, ok eigir hlut at. Þykkjumsk ek maklegastr at njóta hennar fyrir hrakning þann, er Karl fekk mér.“ Ljótólfr segir: „Hví beiðir þú þess, er mik varði sízt, ok ek ætla, at þér verði þat ekki at glyssi, at eiga hana.“ „Hversu sem þat er,“ segir Skíði, „þá vil ek þetta verkkaupit hafa, en þú ráð sjálfr, hverja sœmd þú leggr henni.“ „Þessa skulu vit þá leita við hana,“ segir Ljótólfr, „því at ek vil eigi gefa hana nauðga.“ Þeir gengu þá til Yngvildar, ok vekja þetta mál við hana, hvárt hon vildi ganga með Skíða. Hon mælti til Ljótólfs: „Lítils þykki mér þú vilja virða mik, er þú vill gefa mik þræli þínum.“ Ljótólfr segir: „Ek mun þat bœta þér, ok gefa honum frelsi, ok fé svá mikit, at þit séð eigi neins menn, eða meiri, þó at þit hafið meira.“ „Nær er þá,“ segir Yngvildr, „ok mun ek þá mæla nökkut mínu máli.“ Ljót-

Digitized by Google

ólfr spurði, hvat þat væri. Hon segir: „Hann skal hafa fylt skarð í vör sinni á fimm vetra fresti, svá at mér þykki vel fult vera.“ Þessu játar Skíði, ok var þetta at ráði gert, ok gaf Ljótólfr Skíða dal þann til forræðis, sem síðan er kallaðr Skíðadalr. Mörk var svá þykk upp frá tungunni, at aldri var rjóðr. Skíði hefir reistan bœ sinn þar, sem síðan heitir á Möðruvöllum. Ljótólfr fekk honum búfé, svá at þau váru vel birg. Þau Skíði ok Yngvildr áttu þrjá sonu; hét Þorkell enn ellsti, annarr Björn, þriði Grímr. Þá er Þorkell var nökkurra vetra gamall, býðr Ljótólfr honum heim til sín til fóstrs, ok vex hann þar upp.

25. Nú verðr þess at geta, sem áðr var horfit frá, at þá er Karl hafði heima verit eina nótt, ríðr hann út á Strönd, en þoka var mikil. Ljótólfr hafði ok riðit út á Strönd at vitja um viðu, ok skyldi draga heim. Fóru þeir fimm saman. — Karl reið til þess er hann kom í Holt et ytra, ok mœtti Geirdísi, er hon gekk frá goðahúsi. Hon fagnaði vel Karli. Hann spurði, hvárt Geiri sonr hennar væri heima. Hon kvað hann genginn at fé upp í Holtsdal. Karl reið ór garði ok sneri síðan upp í brekku. Karl spurði, ef þeir sæi nökkut manna fyrir sér. Þeir segja, at maðr rak fé út eftir hliðinni. „Þann veg skulu vér

Digitized by Google

stefna," segir Karl. Þeir mœta Geira við gerði þat, er upp er ok suðr frá Böggvisstöðum. Karl lét taka Geira ok drepa, ok er þat kallat á Geiravöllum. Þá reið Karl heim til Upsa, ok lét Ljótólfr, sem hann vissi ekki, hvat í hafði gerzk, ok sitja menn hvárirtveggju um kyrt þrjá vetr.

Ögmundr var einatt með Karli ok Svarthöfði Heðinsson, ok tók mjök at eyðask fé fyrir Karli af kostnaði þeim, er hann hafði, ok gerðisk eigi hœgr til bœndum, ok varð hann eigi jafn-vinsæll sem verit hafði.

Eitt sumar kom skip af hafi í Svarfaðardalsárós; hét Gunnarr stýrimaðr fyrir skipinu; hann var víkverskr maðr ok mikill vin Karls. Ljótólfr var á þingi, er skipit kom. Karl reið til skips ok bauð Gunnari til vistar með sér við svá marga menn, sem hann vildi. Gunnarr tók því vel, — „en bíða mun ek Ljótólfs goða; er mér sagt, at mikit missætti sé með yðr, ok mun ek ráðask þangat til vistar; þykkir mér þá vænst, at ek koma nökkuru á leið um sætt með ykkr." — Karl ríðr heim til Upsa, en Gunnarr bíðr þar nökkura hríð, ok kemr Ljótólfr eigi heim. Karl elr á málit, at Gunnarr myndi til hans fara — „ok mun arka at auðnu um sættir með okkr Ljótólfi." Gunnarr ræðsk nú til Upsa með Karli, ok nökkurir menn með honum.

Digitized by Google

Litlu síðar kom Ljótólfr heim, ok er nú kyrt of vetrinn. Austmaðrinn fór jafnan yfir til Hofs um vetrinn, at leita um sættir með þeim Karli ok Ljótólfi, ok kom hann því á leið, at sættafundr var lagðr með þeim niðri á Brekku hjá Grafarhúsum. Til þess fundar kom Skíði ok Yngvildr fögrkinn. Ok þá er mjök var ráðin sættarstefna með þeim Karli ok Ljótólfi, þá mælti Yngvildr, at seint myndi verða fult skarð í vör Skíða, ef sjá sætt skyldi takask. Skíði mælti: „Mæl þú allra kvenna örmust ok veslust.“ Gunnarr segir: „Oft stendr illt af tali kvenna, ok kann vera, at af hljótisk þessu tali, sem þá (er) verst hefir af hlotizk.“ Var nú lokit öllum sættum ok skildusk ósáttir.

26. Óláfr kom nú vestan ór Óláfsfirði til Upsa, ok beiddi Karl, at synir hans myndi fara með honum, því (at) hann mœðisk mjök fyrir aldrs sakar. Fóru þeir nú heim með honum, Þórðr ok Vermundr, ok váru þeir ekki með Karli síðan.

Um várit bjoggu austmenn skip sitt, þar til er þeir váru búnir, en Gunnarr var at Upsum. Þat var einn morgin, er þeir váru úti Karl ok Gunnarr, ok horfði Karl upp í himininn, ok fór annarr litr í hann, en annarr ór. Gunnarr frétti, hví hann væri svá litverpr. Karl segir: „Lítit bragð mun á því

Digitized by Google

vera, en fyrir mik bar nökkut.“ „Hvat var þat?“ segir Gunnarr. „Ek þóttumsk sjá Klaufa frænda minn ríða í loftinu á grám hesti ok dragnaði þar eftir sleði; þar þóttisk ek sjá ykkr austmenn mína ok sjálfan mik í sleðanum, ok sköguðu út af höfuðin, ok get ek mik þá litum brugðit hafa, er ek sá þetta.“ Gunnarr segir: „Ekki ertu svá mikill fyrir þér, sem ek ætlaða; sá ek þetta allt, ok hygg þú at, hvárt ek hefi nökkut litum brugðit.“ „Ekki sé ek þat,“ segir Karl. En þá er þeir rœddu þetta, kvað Klaufi í loftinu:

(16) Mikil mun mönnum þykkja,
margr sér þar til bjargar,
svá greiðik lok lýða,
langrar, heimför þangat;
koma mun sáð um síðir,
síð hykk at þat líði,
jamt lætk við ský skrimta
skin grams ok ríð framsi,
ok ríð framsi.

Ok enn kvað hann:

(17) Kól aldrigi Ála
éldrauga, „ske“ vélum
beit á seggja sveitum,
svimmk nú við ský, grimmum.
svimmk nú við ský, grimmum.

Ok þá mælti hann, svá at þeir heyrðu báðir:

Digitized by Google

„Heim ætla ek þér með mér í kveld, Karl frændi.“ Þá mælti Gunnarr, at þeir myndi til skips um daginn. Karl mælti: „Ekki er ant um þat, því at ekki er byrlegt.“ Gunnarr lét eigi letjask. Karl gekk til Þorgerðar konu sinnar, ok segir henni: „Nú mun ek flytja austmenn mína til skips í dag, en ek mun segja þér, hversu hátta skal, ef ek kem eigi heim í kveld, því at eigi veit, hverju heilli heiman er farit,“ — hann segir henni fyrirburðinn — „verði nú svá, at ek látumsk, þá vil ek, at þú færir bygð þína upp á Grund, ok hefir mér allt þyngra fallit, síðan ek fór þaðan; ek vil láta færa mik yfir á þá, er hér er úti á ströndinni, ef ek látumsk á fundi okkrum Ljótólfs; þykki mér þar gott tilsýni, ef skip sigla út eða inn eftir firðinum; ek vil (at) þú látir heita eftir mér, ef þú átt svein, því at eigi ertu kona heil, ok vænti ek, at nökkur heill fylgi.“ Þorgerðr mælti: „Gjarna vilda ek, at þú færir hvergi, ok er mér ekki at skapi fyrirburðr sjá.“ Karl segir: „Ekki verðr at gert; svá verðr at vera, sem vera vill.“ Eftir þat búask þeir heiman Karl, Gunnarr, Svarthöfði ok Ögmundr; tveir váru austmenn aðrir en Gunnarr. Var Karl við sétta mann. Ok er þeir kómu ofan á hólana fyrir neðan Brimnessá ok til dœlar þeirar, er ofan er ok suðr frá ánni, þá

Digitized by Google

spretta þar upp fyrir þeim þrír tigir manna; var þar Ljótólfr. Tóksk þar bardagi mikill ok harðr. Þá mælti Ljótólfr: „Grið viljum vér gefa austmönnunum.“ Gunnarr mælti: „Annathvárt munu vér allir hafa grið eða engi.“ Ok er þeir höfðu barizk lengi, þá gátu þeir gert Karl fráskila sínum mönnum, ok sœkja sjau at honum, en hann hörfar undan, þar til er hann kom til Hyltinganausta; þá feldi hann þá alla, er hann sóttu, ok þá kom Skíði at við tólfta mann. Karl hljóp upp á naustit. Skíði mælti: „Þat er vel, Karl, at vit höfum hér fundizk.“ „Eigi lasta ek þat,“ kvað Karl, „ok kann ek drengskap þínum, at þú munt vilja sœkja einn at mér, ok er þat þá nökkurr frami; en ef þú sœkir mik með fleirum mönnum, þá þykki mér þú eigi enda skildagann við Yngvildi, þann er þú hézt, áðr en þú fekt hennar, ok þykki mér því at eins skarðit fult í vör þinni, ef þú berr af mér einn.“ Skíði mælti: „Njóta mun ek nú liðsmunar, ok mun nú verða at leggja til slíkt hverr, er sýnisk; kalli sá fult skarð Skíða, sem þat vill, en sá öðruvís, er svá vill mæla.“ Nú veita þeir Karli atsókn, en hann versk vasklega, ok drap þrjá menn Skíða, en særir flesta, sem eftir váru; léttu þeir eigi fyrr, en þeir drepa Karl. Þeir Ljótólfr ok austmenninir berjask í öðrum stað,

Digitized by Google

ok falla þeir fyrir Ljótólfi allir, ok svá Svarthöfði ok Ögmundr, fylgdarmenn Karls; höfðu þeir drepit hálft lið Ljótólfs. Ok eftir þat fór hann heim. Ok er þetta fréttisk til Upsa, þá lætr Þorgerðr fœra Karl ok austmennina upp til Karlsár, ok váru þeir þar lagðir í skip ok fé mikit með þeim, ok heitir þar at Karlsá síðan.

27. Eftir þessi tíðendi fœrir Þorgerðr bú sitt upp á Grund, ok hefir þó annat bú at Upsum.

Nú líðr á sumarit. Frá því er nú sagt, at Þorgerðr kennir sér sóttar, ok elr hon sveinbarn; er sjá sveinn nefndr Karl eftir föður sínum; hann vex þar upp, ok er snemma mikill vexti, ok er hann var nökkurra vetra gamall, þá óxu þó eigi mikit vitsmunir hans; hann mælti ekki orð, ok því var hann kallaðr ómáli, ok ekki maðr eindæll.

Þorkell Skíðason fór þá heim til föður síns, ok vaxa þeir þar upp allir brœðr, synir Skíða, ok eru efnilegir allir.

Nú líðr svá fram nökkura vetr, at ekki gerisk til tíðenda. Ljótólfr amask ekki við bygð Þorgerðar, ok hefir einn mannvirðing alla. Karl Karlsson vex upp með móður sinni, þar til er hann (er) tólf vetra gamall, ok töluðu þat flestir, at hann væri fífl. Þorgerði óhœgðisk fjárhagrinn mjök, því (at) hon hafði

Digitized by Google

mjök í kostnaði; váru verk jafnan lítil, en engi fyrir til umsýslu utan stokks. Þat var því næst, at hestaþing var nefnt uppi fyrir Tungugerði; skyldi þeir etja hestum, Ljótólfr ok Þorkell Skíðason; mörgum var þar öðrum hestum til mælt, þó (at) þeir menn sé eigi nefndir, er þá áttu. Á Grund váru rekin at hross um daginn, þau er menn skyldi ríða; þar var eitt hross þrevett ótamit; þat var svá mikit sem þau er stœrst eru, ok fax á mikit. Karl ómáli var úti, er hrossin váru heim komin; hann sá hross et ótamda, ok hleypr á, ok þrifr taglit; hann less sik fram með, ok fær þrifit hálsinn, en þat œðisk við, ok hleypr víða um völlinn. Karl fylgir vel, ok léttir eigi fyrr, en hann komsk á bak, ok krœkir fótum niðr undir kviðinn, en heldr í faxit; hrossit hleypr aftr ok fram, til þess er þeir eru búnir, sem fara ætla. Þá reið Karl með þeim upp eftir hólunum; hljóp þá hrossit ýmist fyrir þeim eða eftir, ok gerðu menn óp mikit at honum. Upp koma þeir til manna mótsins; hleypr Karl af baki hrossi sínu, ok settisk niðr einn saman; þar hafði maðr kastat niðr glófum ok lá hjá öx silfrrekin. Karl tók upp ok leggr í kné sér hvárttveggja; hann strauk einatt öxina; ekki gekk hann til hestavíga. En Þorkell Skíðason hafði þessu þar niðr kastat, ok er lokit var hestavígum,

Digitized by Google

litaðisk hann um, hvar hann hafði lagt handagervi sína, ok þá sá hann, hvar Karl sat ok strauk öxi hans. Gekk Þorkell þá at honum, ok mælti: „Þykki þér öxin góð, Karl?“ Hann þagði, ok leit frá honum út. „Sjá þykkjumsk ek, at þér þykki góð öxin, ok ræð ek þér, at þú þiggir öxina ok glófana með í föðurbœtr.“ Karl spratt upp ok kastaði frá sér öxinni, ok kom í stein, ok brotnaði ór allr muðrinn, ok settisk niðr annars staðar. Þorkell gekk til Ljótólfs, ok sýndi honum, hversu afglapi sjá hafði leikit öxina, — „ok hefir hann nú sýnt, hvat fóli hann er.“ Ljótólfr segir: „Heimskr sýnisk yðr hann vera hjá yðr, en mér lízk hann yðr hygnari, ok svá mun reynask.“ „Þetta hefir þú aldri fyrr mælt,“ segir Þorkell. „Ekki hefi ek orð lagit til þess,“ segir Ljótólfr. „Þetta skal reyna,“ segir Þorkell, „hvárr okkarr vitrari er; ek hefi hér þrjár merkr silfrs, er ek ætla at bjóða honum í föðurbœtr, ok hefi ek þat at marki, at hann er fífl, ef hann þegir við, en ef hann svarar, þá er hann ekki jafnheimskr sem hann lætr.“ „Freista máttu, ef þú vill,“ segir Ljótólfr, „en ráðlegra þœtti mér, at þér ættið ekki við hann, meðan hann talar eigi til yðar.“ Þorkell segir: „Freista mun nú verða um sinn,“ — ok gengr Þorkell þar at, sem Karl sitr, ok hefir sjóðinn

Digitized by Google

í hendi ok réttir at honum, ok mælti: „Viltu fé, Karl?“ — en hann þagði við; hann spurði annat sinn ens sama. Karl svarar: „Viltu fé, Karl?“ Þorkell segir: „Þat vissa ek, at þú myndir mæla kunna; ek vil nú gjalda þér fé þetta í föðurbœtr — þrjár merkr silfrs.“ Karl tók við, ok setti sjóðinn á nasar Þorkeli svá fast, at brotnuðu tvær tennr ór höfði honum, ok stóðu blóðbogar ór andlitinu, ok gekk Þorkell á brott við svá búit, en Karl fór til sinna manna, — ok er Ljótólfr sér þetta á honum, spyrr hann, hví hann er svá. Hann segir: „Karl ómáli laust mik með sjóðnum.“ Ljótólfr segir: „Þér var engi þörf at eiga við hann, ok munu þit ekki jafnir menn reynask, ef þit skulut nökkut við eigask.“ Nú hlaupa menn í tvá staði, ok ríða síðan heim af hestaþinginu. Þeir Karl ríða, þar til er þeir koma út yfir á. Þá nam Karl staðar ok mælti: „Hverir munu þeir vera með þingmönnum mínum, ef ek þarf nökkurs við, at mik stoði.“ Þeir spurðu, hvers hann beiddisk. Hann sagði: „Ekki meira en eins dags verk, þá er ek kref yðr til, en yðr skal ekki í skaða.“ Þeir svara: „Hvat muntu fram leggja at verkalaunum?“ Hann mælti: „Hundrað silfrs mun ek fá hverjum yðar, ok mun ek kjósa dag til, nær þér skuluð vinna mér; mun ek þá gera yðr vara við.“

Digitized by Google

„Varði oss þess," sögðu þeir, „at þú myndir góðr drengr vera, en ekki kom oss þat í hug, at þú myndir svá mikit verkkaup gefa á einum degi, ok viljum vér þat gjarna, eða hversu margir viltu, at vér sém?" „Eigi færi en átján," segir hann, „ok mun ek af greiða yðr féit, þá er þér vilið, en ráðit kalla ek kaupit," segir hann. Þeir játa nú þessu, ok skildu við svá búit, ok reið Karl á Grund; ok sat þar of vetrinn, þar til er váraði. Þá sendi hann eftir þeim brœðrum sínum, Þorgrími, Þorsteini ok Þorvaldi, ok er þeir kómu, fagnar Karl þeim vel, ok þá lætr hann breiða út eina öldungs húð mikla, ok steypir þar niðr á gulli ok silfri, því sem innan veggjar var, því at þeir brœðr vildu skifta láta, ok þótti þeim horfa til auðnar, ef eigi væri skift. Karl stóð hjá, meðan þeir skiftu, ok lagði ekki til, en þá er skift var, rótaði Karl saman féinu, ok lagði ekki til, ok gekk brott þegjandi. Þeir spurðu, hví hann gerði svá, en hann þagði. Þeir skiftu þá aftr, en Karl rótaði jafnan saman. Þá spyrja þeir enn, hví hann gerði svá, — „ok vilju vér, at þú skiftir, en vit kjósim." Karl kvað eigi svá vera skyldu. „Hvat þá?" segja þeir. Karl segir: „Þit skuluð gera annathvárt, hafa fé allt ok hefna föður várs, eða ek mun hefna hans, ok hafa fé allt, eftir því, sem þá fellr

Digitized by Google

auðna til, ok skuluð it ór öllum vanda þar um.“ Þeir kuru heldr at hafa ekki af fénu, ok fara þeir brœðr heim, ok liðu nú stundir.

28. Nú heimtir Karl at sér menn þá alla, sem honum höfðu verkum heitit. Brugðu þeir skjótt við, ok ætluðu, at þeir myndi eiga at fara til verks nökkurs, ganga at garðlagi eða húsan, fyrir því at mart hús var komit at falli. En er þeir kómu, tók Karl vel við þeim, ok váru þeir þar um nóttina. Um morgininn er Karl snemma á fótum, ok bað menn upp standa, ok er menn váru klæddir, bað Karl þá ganga til dagverðar — „ok vil ek (at) þér gangit svá til verka.“ Þeir játtu því. Hann var frammi á meðan þeir mötuðusk, ok berr út í tún alls konar herklæði. Ok er þeir koma út, sjá þeir, at Karl er herklæddr; skaut þeim þá skelk í bringu, ok vildu nú gjarna hafa öngu keypt. Þeir stigu nú á hesta sína. Veðri var svá farit, at þoka var svá mikil, at hvergi sá bœja í milli. Karl ríðr nú suðr ór garði ok upp á hóla, ok allir þeir eftir honum. Hann ríðr þar til er hann kemr í Skíðadal á Möðruvöllu; þat var snemma morgins, ok var Yngvildr eigi upp risin. Karl ríðr at húsabaki, ok segir, at þeir skyldi bíða hans þar. Ríðr Karl at durunum, ok gengr griðkona ein út. Karl frétti, hvárt Skíði væri heima. Hon kvað hann farinn upp til rétta

Digitized by Google

undir hlíðina — „ok þar eru synir hans.“ „Er Yngvildr heima?“ segir Karl. „Hon er í rekkju sinni,“ segir hon. Karl ríðr nú ok þeir förunautar hans upp til réttanna, ok handtóku þeir þá feðga þegar, ok leiða heim í tún. Síðan gekk Karl inn í bœ, ok biðr Yngvildi upp standa. Hon stóð upp ok vildi klæðask, ok komsk ekki nema í serk sinn. Karl tók í hönd henni ok leiddi hana út í tún, ok setti niðr einhvers staðar í túninu; hon var faldlaus ok hafði hárit bæði mikit ok fagrt. Karl brá þá sverði ok mælti til Yngvildar: „Hversu mikit er nú skarðit í vör Skíða?“ „Nei,“ segir hon, „aldri er þar nú skarð.“ Hann tók þá Þorkel son þeira enn elzta, ok hjó höfuð af honum, gekk síðan til Yngvildar ok spurði, hvárt fult væri skarð í vör Skíða. Hon kvað þat fult með öllu. Tók hann þá annan son hennar, ok hjó af honum höfuðit. Hann gekk til hennar ok spurði ens sama. Hon kvað ekki skarð í vera ok svaraði enu sama. Hann tók þá enn yngsta son þeira, Björn, ok hjó höfuð af honum; gengr síðan til Yngvildar, ok þerrir sverðit eftir miðri skyrtu hennar, ok spyrr, hvárt fult væri skarðit í vör Skíða. Hon segir, at hann þyrfti ekki jafnan at klifa ens sama — „ok hefir þat allvel gróit.“ Hann gekk þá at Skíða ok spurði, hvárt hann vildi þiggja líf at sér. Hann kvaðsk þat

Digitized by Google

gjarna vilja þiggja — „þó (at) ek þæga at miklu verra manni.“ Karl mælti: „Þá máttu fara hvert er þú vill, en ek mun taka upp bú þetta, ok mun ek fá þér fararefni, svá (at) þú megir fara hvert er þú vill, en eigi vil ek, at þú finnir Ljótólf.“ „Hvat leggr þú þá til?“ segir hann. Karl segir: „Þú skalt fara utan á einhverju skipi, en ek mun fá þér fé þat, er mér sýnisk“ — hann fekk honum tvá hesta, ok mælti: „Þú skalt fara upp ór garði ok svá vestr; far sem ek kenni þér, ella mun ek gera til þín ok drepa þik.“ Skíði fór nú sem Karl bauð honum, til þess er hann kom suðr á Eyrar, ok fór þar utan; ok er hann fyrst ór sögunni. Karl tók upp búit ok fœrði á Grund. Hann lét Yngvildi fara með sér, ok setti hana sér et næsta. Jafnan gekk Karl með bert sverðit, þat sem hann hafði vegit sonu hennar með, ok spurði hana jafnan, hvárt fult væri skarð í vör Skíða. Hon kvað þat aldri jamfult hafa verit sem nú.

Karl sat á Grund þann vetr. Ljótólfr lét sem hann vissi eigi, hvat fram hafði farit. Ok um vetrinn réðu vinir Karls honum at fœra bygð sína af Grund, ok þótti seta hans þar óvarleg, svá nærri Ljótólfi, ok báðu hann fara til Upsa, ok svá gerði hann. Karl bjó at Upsum einn vetr, ok tók mjök at þverra fjárkostr hans. Móðir hans spyrr hann at,

Digitized by Google

hversu hann ætlar til um bú sitt, en hann gekk undan þeġjandi. Einn dag um várit gekk Karl á brott, ok hafði heim hest sinn ok ríðr upp til Hofs. Ljótólfr var í hvílu. Hann drap á dyrr, ok gekk út verkkona ein; hon heilsaði Karli ok spurði, hvert hann skyldi fara. Hann kvaðsk eigi lengra mundu fara at sinni, ok frétti, hvárt Ljótólfr væri heima. Hon kvað hann heima vera — „ok far þú á brott hvatlega, því at hann vill öngvan mann feigara en þik.“ „Ek vil þó finna hann,“ kvað Karl, „ok seg (at) ek biðja hann út ganga.“ Hon gengr inn ok kallar á Ljótólf, ok segir, at Karl ómáli vill finna hann. „Hversu margmennr er hann?“ segir Ljótólfr. Hon kvað hann vera einn saman. Margir menn stóðu upp ok vildu ganga út með honum. „Eigi þurfuð ér upp at hlaupa,“ segir Ljótólfr, „ek vil einn ganga út ok vita, hvat hann vill.“ Nú gengr Ljótólfr út, ok heilsar Karli. Hann tók því vel. „Hvat viltu mér, Karl?“ segir Ljótólfr. Karl segir: „Ek vil, at þú gangir á götu með mér, því (at) við þik er erendit.“ Ljótólfr mælti: „Eru nökkurir með þér?“ „Ek em einn saman,“ segir Karl. „Skamt mun ek fara,“ segir Ljótólfr, „því (at) ek á lítt vanda til at leiða menn á götu, allra helzt, ef eigi eru vinir mínir.“ Karl veik hestinum ofan fyrir hlaðit. Ljót-

Digitized by Google

ólfr gekk með honum ofan til árinnar ok út með ánni til Þingavaðs. Hann kvaðsk ekki mundu fara lengra — „ok lúk erendum þínum.“ Karl segir: „Ek vil, at þú takir við öllu fé mínu, löndum ok lausum aurum, ok haf ávöxtu af, ok far með, sem þú eigir, þar til sem ek kem aftr.“ „Hvat ætlar þú fyrir þér?“ segir Ljótólfr. „Ek ætla utan,“ segir Karl. „Margir eru aðrir menn til at taka við fé þínu, ok er eigi víst, at þú náir, þá er þú vill,“ kvað Ljótólfr. Karl segir: „Því hefi ek þessa leitat, at mér þykkir mitt hvergi betr komit, en hjá þér.“ Ljótólfr segir: „Undarlegr maðr ertu, Karl, en þó vil ek þessu játa, at taka við fé þínu, ok mun þat flestra manna mál, at þú verðir heimskr af þessu.“ Þrjá vetr var ráðit umboð Ljótólfi, ef Karl kœmi eigi fyrr til, en laust, þegar (er) hann kœmi til. Hann ríðr nú heim ok segir móður sinni þessa ráðagerð. Hon svarar: „Þá verðr þér illt til manna at varðveita fé þitt, ok er þat vænna, at þú náir aldri.“ Karl segir: „Ek sé fyrir því, en ekki þú.“

29. Nú ríðr Karl vestr til Skagafjarðar. ok kaupir skip, er uppi stóð í Kolbeinsárósi. at þeim manni, er Bárðr hét, ok gerði félag við hann, ok rézk til skips, þegar (er) hann var búinn. Hann lét fara með sér Yngvildi fögrkinn, ok gerði hann þat til skapraunar

Digitized by Google

við hana, en eigi fyrir rœktar sakar. Eftir þat sigla þeir í haf, ok kómu við Þrándheim. Bárðr spyrr, hvat Karl ætlar fyrir sér. Karl segir: „Ek vil afla mér fjár, því (at) langt er sumars eftir. Ætla ek at halda til Danmerkr.“ Bárðr segir: „Þat líkar mér vel, ok vil ek fara með þér.“ Halda þeir nú til Danmerkr, ok kómu þar síð um haustit, ok er þeir hafa skamma stund þar verit, kómu tveir menn af landi ofan, miklir ok illilegir, ok er þeir koma í kaupstefnu, fréttu þeir, hvárt nökkurr hefði ambátt at selja þeim. Karl spurði, hvat þeir myndi við gefa. „Þat sem vill,“ segja þeir. Karl segir: „Á ek ambátt, ok mun ykkr dýr þykkja, ok eigi veit ek, hvárt þit getið þjáð hana, því (at) hon er óvön verknaði.“ Þeir kváðusk þat mundu ábyrgjask — „ok met þú hana,“ segja þeir. Karl segir: „Hon skal vera fyrir þrjú hundruð silfrs.“ „Þess þyrfti,“ segja þeir, „at hon ynni mikit ok vel, svá dýr sem hon er, ok vilju vit sjá hana.“ Karl gekk á skip út, ok bregðr sverði, ok spyrr Yngvildi, hvárt fult væri skarð í vör Skiða. Hon segir þat aldri jamfult verit hafa sem nú. „Þá skaltu ganga á land með mér,“ segir hann, ok tók í hönd henni ok leiddi hana upp ok sýnir þeim ambáttina. Þeir kváðusk enga ambátt jamfagra sét hafa. Þeir töldu honum nú silfrit. Karl

Digitized by Google

mælti: „Þat skil ek til, at kaupa hana þvíliku verði, ef mér sýnisk.“ Þeir segja: „Ekki muntu í raun koma um þat, ok er þat líkara, at vér sjámsk aldri.“ Síðan gengu þeir á brott með hana, en hon sperrðisk við, ok tók annarr í hár henni ok leiddi hana, en annarr hafði svipu í hendi ok keyrði hana. Karl gengr til skips. Bárðr spyrr, hvat hann vildi, at þeir legði fyrir sik. Karl segir: „Hér munu vér í vetr vera.“ — Bárðr spyrr at vári, hvat hann vill at hafask. Hann segir: „Spurt hefi ek til víkings þess, er Björgólfr heitir; hann hefir langskip mörg ok lið vandat; því vil ek fara í sveit með honum, ok afla svá fjár ok frægðar.“ Bárðr segir: „Þá munum vit skilja félagit, fyrir því (at) ek em engi hermaðr.“ Karl mælti: „Þú skalt fara með skip okkart sem þú eigir, en er vit finnumsk, geru vit sem okkr sýnisk.“ Skiljask þeir nú góðir vinir, ok fór Karl leiðar sinnar.

30. Svá er sagt, at Karl fekk sér eina róðrarskútu, ok heldr suðr með landi, þar til at þeir koma at einni ey. Þar var Björgólfr fyrir. Karl rœr at skipunum ok spyrr, hverr fyrir réði. Einn maðr gekk út á vígit, ok sagðisk hann heita Björgólfr — „eða hvat heitir þú?“ Hann kvaðsk Karl heita. „Hvaðan ertu af löndum?“ segir Björgólfr. „Ek em af Íslandi,“ segir Karl. „Hvert ætlar þú at

Digitized by Google

fara?“ segir Björgólfr. Hann segir: „Ek hefi nú sótt mitt erendi, er ek hefi þik fundit, ok vilda ek ráðask í föruneyti með þér, ok afla mér svá fjár.“ Björgólfr tók við honum, ok gengr Karl á skip, ok setr Björgólfr hann et næsta sér. Þeir halda síðan í Suðrríki ok herjuðu víða um lönd, ok hafa sigr, hvar sem þeir koma; liggja þeir svá tvá vetr í víkingu. Eitt sinn mælti Karl við Björgólf: „Nú mun ek létta hernaði ok fara norðr í lönd.“ Björgólfr segir: „Þú munt ráða, en gjarna vilda ek, at vit skildim eigi, því (at) ek hefi öngvan slíkan dreng reyndan sem þik.“ Nú fara þeir báðir til Danmerkr, ok sitr Karl þar um vetrinn. En um várit kaupir hann knörr mikinn, ok á einn saman farm allan. Ok er hann var mjök búinn, sér hann hvar tveir menn ganga ok leiða konu millum sín; þar kennir hann kaupunauta sína ok Yngvildi, ok hekk annarr trefill á bak en annarr í fyrir. Þeir sögðu Karli: „Hér föru vit með ambátt þá, er þú seldir okkr, ok höfu vit öngu kaupi verr keypt. Vit börðum hana aldri svá, at hon vildi vinna fyrir okkr, ok vilju vit nú gjarna selja þér hana aftr.“ Karl segir: „Ek vil ok nú kaupa hana.“ Hann taldi þeim jammikit silfr, sem þeir fengu honum, ok leiddi hana til skips, ok lét gera henni laug, ok klæddi hana góðum klæðum,

Digitized by Google

ok gerði hana sæla, sem þá (er) hon var sælst. Eftir þat heldr hann til Íslands ok kemr skipi sínu í Svarfaðardalsárós, ok fœrir varnað sinn til Upsa. Bú hans hafði þar staðit, meðan hann var utan. Urðu menn fegnir mjök hans heimkvámu. Hann reið nú til Hofs ok hittir Ljótólf goða. Ljótólfr fagnar honum nú vel, ok spyrr, hvert hann ætlar at fara. Hann kvaðsk eigi lengra fara mundu — „vil ek nú taka við fé mínu." Ljótólfr segir: „Hefir þú eigi með tekit áðr ok setsk í búit?" Karl segir, at öngu væri eytt at svá búnu, — „ok muntu nú skifta af þínum hlut, því (at) ek veit, at þú munt eiga búit at helmingi eða meir." Ljótólfr segir: „Þat þykki mér ráð, at í vár sé skift féinu, ok vil ek, at þú farir með, sem þú eigir." Karl mælti: „Þá mun verra verða, því (at) eyðask mun nökkut þar til." Verðr nú sem Ljótólfr vildi, ok skilja þeir, ok fór Karl heim til Upsa, ok sat þar of vetrinn með fjölmenni.

At liðnum vetri reið Karl til Hofs, ok hitti Ljótólf. Hann spyrr, hvat Karl vildi. „Ek vil, at vit skiftim féinu," segir Karl, „ok er nú óhœgra en næst, þá er ek beidda, því (at) ek hefi eytt miklu fé í kostnað í vetr." Ljótólfr sagði: „Hvat ætlar þú fyri þér, ef féinu er skift?" „Ek ætla utan," segir Karl, „því (at) mér er lítt hent búit." Ljótólfr

Digitized by Google

mælti: „Hverr skal þá hafa umboð þitt, meðan þú ert á brottu.“ Karl segir: „Þér hefi ek ætlat, ef þú vill.“ Ljótólfr segir: „Þá þœtti mér eigi skifta þurfu, en kynlegt er, at þú vill jafnan fá mér í hendr fé þitt, því (at) óvíst er, hvárt ek verð jafn drengr í hvert sinn.“ „Hversu sem þat ferr,“ segir Karl, „þá mun ek mitt umboð þér í hendr fá.“ „Eigi þarf þá at skifta,“ segir Ljótólfr — ok tekr hann við umboði Karls í annan tíma.

31. Nú ríðr Karl heim ok lætr búa skip sitt, en er hann er búinn, leiddi hann Yngvildi fögrkinn til skips með sér, ok váru skapsmunir hennar enir sömu. Karl hélt í haf. ok gaf vel byri, ok tóku Þrándheim. Var Karl þar of vetrinn. En um várit helt hann til Svíþjóðar. Ok er hann kemr í einn kaupstað, kom einn maðr af landi ofan, mikill ok illilegr, ok falar ambátt, ef til væri. Karl mælti: „Ek hefi at selja, ok mun þér dýr þykkja, — eða hvat heitir þú?“ „Rauðr heiti ek,“ segir hann, „ok met þú ambáttina.“ Karl segir: „Sex hundruð silfrs,“ — ok þessu kaupa þeir; — „ok þykki mér því betr,“ segir Karl, „sem þú gerir hana vesælli.“ Síðan gengr Rauðr á land upp með hana, en Karl ferr í kaupferðir til ýmissa landa, ok var þrjá vetr í þessarri iðju. Karl var of vetrinn í Noregi, ok fór um kaupstefnu þangat,

Digitized by Google

sem Haleyri heitir. Ok einhvern dag gengr maðr af landi ofan, ok leiðir eftir sér konu svá nökta, at aldri beið á henni ríðanda ræxn. Hon var alblóðig. Karl frétti með hvat hann fœri. Hann svarar: „Þetta er ambátt ill ok aum, er ek keypta enn fyrra dag; en þessi ambátt ferr mjök at kaupum, ok þykkisk sá betr hafa, er lausa lætr, en hinn, er við tekr.“ Karl mælti: „Hvat heitir þú?“ Hann segir: „Ek heiti Brynjólfr.“ „Þú munt gera ambáttina fala,“ segir Karl. Brynjólfr mælti: „Eigi nenni ek at selja hana með afföllum; mun ek heldr kvelja hana til dauða.“ Karl kaupir nú ambáttina, ok telr honum fyrir hana sex hundruð silfrs ok leiðir hana til skips, ok var þar nú Yngvildr fögrkinn. Hon lagði þá hendr um háls Karli, ok grét mjök, en þat hafði hann aldri fyrr sét, at henni hefði nökkurs fengit, hvat sem at henni hafði borizk. Karl lætr gera henni laug, ok fá henni góð klæði. Þá gekk Karl til tals við hana, ok brá sverði því, er hann hafði vegit með sonu hennar, ok spurði, hvárt fult væri skarðit í vör Skíða. Hon segir þat aldri fult mundu verða. „Þá mun ek af leggja heðan af, at gera til þín, ok svá mynda ek fyrr gert hafa, ef þú hefðir þetta fyrr mælt. Skal ek nú fœra þik Skíða bónda þínum, því (at) ek veit, hvar hann er niðr kominn.“ Þegar (er) byr

Digitized by Google

gaf, siglir Karl til Írlands, ok hefir frétt af, hvar Skíði var fyrir. Hann var þar genginn á land upp at berjask við Íra. Hafði hann þá unnit mikinn hlut af Írlandi, ok ætlaði at nú skyldi til skarar skríða með þeim. Karl kom þar at landi, sem Skíði var fyrir; ok þá er Karl kom til orrostu, var Skíði búinn at flýja. Gengr Karl þegar í lið með Skíða ok hans menn, ok berjask þann dag allan, ok gekk Karl jafnan í gegnum lið Íra, ok er svá sagt, at hann feldi höfðingja þann, er fyrir því liði var, er Skíði hafði barizk við, ok nálega allt þat lið. Eftir bardagann gengr Skíði at Karli, ok spyrr, hverr honum hefði lið veitt. Hann segir: „Þessi maðr hefir verit óvinr þinn, ok heiti ek Karl, sonr Karls ens rauða, ok var þat mest erendi mitt hingat, at veita þér lið, ok bœta þér svá sonu þína.“ Þá fagnaði Skíði honum vel, ok bauð honum allar sœmdir með sér at þiggja — „ok eigi vantu þat framar, en þú áttir, at drepa sonu mína, þó at þú hefndir föður þíns.“ Karl segir: „Hér hefi ek Yngvildi fögrkinn, konu þína.“ Skíði segir: „Ek vil eigi, at hon komi í augsýn mér; ek hefi eigi verra verk unnit, en þat er af henni hlaut, er ek drap föður þinn.“ Þar var Karl of vetrinn. En Yngvildi var fengin önnur vist.

32. Um várit býsk Karl af Írlandi með

Digitized by Google

miklum sœmdum, er Skíði veitti honum, ok skildusk góðir vinir. Hafði Karl Yngvildi með sér, ok helt skipi sínu til Noregs ok var þar vetr annan. Síðan helt hann til Íslands, ok kom skipi sínu í Svarfaðardalsárós. Stóðu bú hans at Upsum ok annat at Grund, ok höfðu kvikféin mikit fram gengit at hvárutveggju búinu. Karl reið upp til Hofs. Fagnaði Ljótólfr honum vel. Karl mælti: „Nú er hér komin Yngvildr fögrkinn; vil ek, at þú takir við henni; máttu nú gifta hana hverjum, er þú vill, því at engum mun hon nú of stór þykkjask.“ Ljótólfr segir: „Þar er sú kona, er ek vilda aldri sjá, því (at) þat verk hefi ek verst unnit, er af henni leiddi, þá (er) ek lét drepa föður þinn.“ Karl segir: „Nú vil ek, at þú skiftir fé með okkr; vil ek taka við jammiklu, sem þú tókt af mér, en ek ætla þér ávöxt þann, er orðit hefir.“ Ljótólfr mælti: „Þat eina stendr saman at Upsum ok at Grund, at ek ætla mér ekki af.“ Karl segir: „Gott þykki mér at þiggja sœmdir af þér; sé ek, at þú gefr mér allan ávöxtinn.“ Ljótólfr mælti: „Ríð nú til Upsa, ok tak þar við búi þínu.“ — Síðan sættusk þeir heilum sáttum, ok heldu vel sína vináttu. Reið Karl til Upsa. Ljótólfr tók við Yngvildi fögrkinn, ok kunnu menn þat eigi at segja, hvárt hon hefir gift verit, en sumir segja, at

Digitized by Google

hon hafi tortímt sér af óyndi. Ljótólfr bjó at Hofi, þar til er hann lézk, ok fansk hann í óþokkadœl nökkurri á ofanverðum vellinum, ok stóð í gegnum hann saxit, er gert var ór sverðinu Atlanaut, er Klaufi átti, ok Ljótólfr fekk eftir bardaga þeira Karls ens rauða. Ljótólfr var fœrðr suðr ok ofan á völlinn.

Yfirgangr Klaufa gerðisk svá mikill, at hann meiddi bæði menn ok fé. Karli þótti mikit mein á um Klaufa frænda sinn, er hann gekk aftr, ok fór til haugs hans, ok lét grafa hann upp; var hann þá enn ófúinn; hann lét gera bál mikit á steini þeim, sem var fyrir ofan garð á Klaufabrekkum, ok brenna hann til ösku. Karl lét gera blýstokk ok koma þar í öskunni, ok rekr á tvá járnhanka; síðan sökti hann stokknum í hver, sem er fyrir sunnan garð á Klaufabrekkum. Steinn sá, er Klaufi var á brendr, stökk sundr í tvá hluti. Varð nú aldri mein at Klaufa síðan.

Karl sat at Upsum lengi ævi, ok er þat sumra manna sögn, at hann hafi utan farit ok aukit þar ætt sína, en fleiri segja, at hann hafi átt Ragnhildi Ljótólfsdóttur, ok mörg börn með henni. Böggvir hét sonr hans, er bjó á Böggvisstöðum; annarr Hrafn, er bjó á Hrafnsstöðum; Yngvildr hét dóttir hans, er bjó at Yngvildarstöðum. En er eyddisk

Digitized by Google

fé fyrir Karli, þóttisk hann eigi búa mega at Upsum fyrir kostnaðar sakar, ok sakar Ljóts Ljótólfssonar. Ljótr tók við manna forræði eftir föður sinn, ok bjó at Völlum. Tók þá at greinask með þeim Ljóti ok Karli, ok vildi Karl víkja brott ór dalnum, ok segja menn, at hann hafi farit til Óláfsfjarðar, ok setti þar bœ, sem heitir á Karlsstöðum, ok bjó þar til elli, ok þótti enn bezti drengr.

Margir menn eigu at telja til Karls ens unga, en Ljótr hafði manna forræði um allan dalinn.

Böðvarr hyggju vér at búit hafi at Urðum, sonr Eyjólfs breiðhöfða, er Urðamenn eru frá komnir; Eyjólfr breiðhöfði var sonr Þorgils mjöksiglanda.

Margar eru sögur af Valla-Ljóti, ok var hann enn mesti höfðingi. Ljótr lét drepa Eyglu-Halla, frænda Karls unga. Ok lýkr hér nú Svarfdœla sögu, með þvílíku efni.

Digitized by Google

Vísnaskýringar.

1. **Klaufi:** Hykk (= hygg ek) at heiti Hrólfr nefglita; sá býðr at verja Klaufa kván;[1] munattu (= þú munt eigi), Böggvir[2] njóta brúðar nema næmir Nefglitu lífi.[3]

1. „býðr at verja Klaufa kván“ = hótar, og hefir sig í frammi, að varna Klaufa konunnar. — 2. *Böggvir,* viðrnefni eða annað nafn Klaufa. — 3. *næma lífi,* svifta lífi, ráða af dögum.

2. **Saml:** Hrólfr nefglita hlær mest þeira at því, nærgi es[1] gjöldum greppi.[2]

1. *nærgi es,* hvenær sem. — 2. *greppr,* hér haft í líkri merking sem *dólgr;* merkir annars *skáld;* haft hér um Hrólf nefglitu.

3. **Karl enn rauði:** Veitk, at seggir sátu inni; meir[1] ræðr Ljótólfr, sás leiðir lof,[2] fyr óskjóta[3]; slíkt es minnilegt; get'k, at enn verði ýmsir brims eldskerðandar[4] brögðum fegnir;[5] skal hegna herðinjótum[6] hlátr[7].

1. *meir,* hér: ennþá. — 2. *sás leiðir lof,* sá er gerir sér lof leitt, á eigi lof skilið. — 3. *óskjóti,* óskundi, hindran, töf, ótili. — Ljótólfr veldr enn óskunda. — 4. *brims eld-skoðandar,* menn. — 5. *„ýmsir verða brögðum fegnir,“* ýmsir eigu högg í

Digitized by Google

annars garð. — 6. *herðir*, sverð; *herðinjótr*, mannkenning. — 7. *hlátr* er hér í þolfalli.

4. Klaufi: Mál es mögrum[1] ganga í meyjar hvílu; fögr mær flýgr mér eigi í faðm; mjök em'k stugglega hnugginn; munat oss batna of þessa þrá; þat kváðu hjú[2] rétt, þau es áttu reiða hana þeim manni rann[3].

1. Hér er átt við Klaufa sjálfan. Þetta orð er líklega rangt, enda er vísan víst um fleira úr réttum skorðum gengin. — 2. *hjú*, hjón; hér víst átt við foreldra Yngvildar. — 3. þau er áttu að reiða hana heim til þess manns (þ. e. Klaufa). Svo vill dr. F. J. helzt upp taka.

5. Þorleifr Rauðfeldarson: Böggvir hjó fyr mér snöggvan[1] belg, en ál[2] ok verju[3] fyr Áleifi; svá skal Böggvir, við böl búinn,[4] verða höggvinn, ef vér lifum.

1. rakaðan. — 2. *ál*, ól. — 3. *verja*, yfirhöfn. — 4. *við böl búinn*, til böls búinn, búinn til illra verka.

6. Sami: Rauð'k randa víti[1] á rítorms sakar gœði,[2] mens meiðr;[3] sverð tók at grenja í malma veðri;[4] hlóð'k fetils trolla þolli[5] hringa hnitsól[6] und ara fitjar;[7] hættleg felli-Guðr[8] svall meðal fjalla[9].

1. *rönd*, skjöldr; *randa víti*, höggvopn eða lagvopn. — 2. *rít*, skjöldr; *rítormr*, spjót eða sverð; *rítorms sök*, vopnasenna, bardagi; *gœðir*, eflir, eflandi; *gœðir orrustu*, hermaðr, hér Klaufi. — 3. *men*, hálsbaugr; *meiðr*, tré, helzt höggvið tré (meitt), *mens meiðr*, mannkenning, sbr. *gulls viðr*

Digitized by Google

o. m. fl. — 4. *malma veðr,* bardagi. — 5. *fetill,* band, reim, sem lá yfir öxlina og fest var við skjöldr eða sverð (sbr. skjaldarband, skjaldarfetill, sverðsfetill); *fetils troll,* sverð; *þollr,* fura (einstök); *sverðs þollr,* hermaðr, mannkenning. — 6. *hringr,* (hér) sverð; *hnit,* högg, árekstr; *hringa hnit,* bardagi; *hringa hnit-sól,* sverð. Kenning þessi er nokkuð vafasöm, en svo hefir dr. F. J. tekið upp. Réttara mætti vera, að *hringar* væri hér: hringabrynja; *sól,* eldr; *hringa hnit-sól* þá líkt og „brynju hryn(j)eldr" í Gráfeldardrápu, = sverð. Kemr merkingin í einn stað niðr. „Hringa hnit-sól" er hér í þágufalli (þ. e. með sverði). — 7. *ari,* örn; *ara fitjar,* arnar klær. „Eg hlóð hermanninum undir fót erni." — 8. *felli-Guðr,* valkyrja, orrusta. — 9. *meðal fjalla,* þ. e. í Svarfaðardal.

7.—9. vísa. Kviðlingar þessir þurfa eigi skýringa.

10. **Þorleifr Rauðfeldarson:** Mundhyrs sendir[1] kvaðat[2] mik mundu rekask undan minningu sinni;[3] sá es dyggr,[4] es mun drýgja eggja dolg;[5] ok hreifum böðreyndan[6] góðan blóðorm,[7] ok hræva gifrs heggr[8] bítr á skeggi með brandi of kné[9].

1. *mund,* hönd; *hyrr,* eldr; *mund-hyrr,* gull; *gulls sendir,* maðr, (hér: Karl). — 2. *kvað-at,* kvað eigi. 3. Karl sagði, að hann mundi ekki gleyma mér. — 4. *dyggr,* dugandi. — 5. *eggja dólg,* orrusta. — 6. *böðreyndr,* reyndr í orrustu. — 7. *blóðormr,* sverð. — 8. *heggr,* viðr, tré; *hræva gifr,* öx eða sverð; sverðs- *heggr, hermaðr,* (hér Þorleifr sjálfr). — 9. Eg bít á vörina með (brugðið) sverð liggjanda á kné mér, — er í vígahug og til alls búinn.

Digitized by Google

11. **Sami:** Sitk (= Sit ek) hér ok hvetk (= hvet ek) hvassan randar hlymbrand [1] jöru* meðan óðir óvinir leiða oss matreiður;[2] eigum báðir, bernsklegir, ból út of hellisskúta,[3] þars lítt nýtr sólar; þat hlægir oss eigi.

1. *rönd,* skjöldr; *hlymbrandr* skjaldar, sverð. — * *jara,* orrusta; *jöru* er eignarf.; eg hvet brand minn til bardaga. — 2. *leiða oss matreiður,* aftra oss málsverða. — 3. *hellisskúta* er þolfall fleirtölu. — Vísan kemr eigi heim við frásögn sögunnar, því að þar segir, að þeir bræðr leyndist heima á bœnum, en vísan, að þeir hafi orðið að leggjast út frá bœjum.

12. **Karl rauði:** Hvass hyrvindr mikils styrjar[1] gelr hér á húsi; fleinhríðar fœðir[2] vekr ferð,[3] sás (=sá er) skal verða hræddr; þau ljóð[4] munu hætt[5] Grísi, es vættik;[6] en renn eigi leiðar linn-sveigir;[7] bíð gunnstara grennis.[8]

1. *hyrr,* eldr; *hyrr mikils styrjar,* sverð eða spjót; vopna-*vindr,* vopnagnýr, ófriðr; — ófriðar harki dynr á bœinn. — 2. *fleinhríðar fœðir,* sá er eflir ófrið (sbr. „gunn-nœrungr" o. fl.), hér: Gríss. — 3. *ferð,* hér: menn; heimamenn á bœnum. — 4.—5. þau ljóð, sem Þorleifr hafði kveðið, skulu koma Grísi í koll. — 6. *es vættik,* að því er mig vœntir. — 7. *linnr,* ormr; orms *leið,* gull; *leiðar linnsveigir* = linnleiðar sveigir, mannkenning (hér Gríss). — 8. *gunnstari,* hrafn, *grennir,* seðjandi; hrafn-seðjandi, hermaðr, hér: Karl sjálfr; hann skorar á Gris að flýja eigi, heldr bíða sín.

13. **Klaufi:** *gunnhvöt enni,* gunnhvatir, herskáir menn.

14. **Karl rauði:** Ek sé þoku upp at Klaufahváli;

Digitized by Google

sjá drífa hlífir oss við ekka; kornél gróit vélum[3] „kols", nærgis[2] þeyr af þeiri;[3] þat es einu meinlegra; ræðk (= ræð ek) standa í randéls byl[4] þót blóði rigni.

Vísan er nokkuð óljós og víst eitthvað úr lagi færð. —1. *kornél gróit vélum*, líklega sama sem: gerninga-drífa; *kols* er óskiljanlegt í þessu sambandi. — 2. *nærgis*, nærgi es, hvenær sem. — 3. *þeyr af þeiri*, þiðnar upp af þeirri drífu, (hvenær sem) það él styttir upp. — 4. *rand-éls bylr*, bardagi.

15. Klaufi: *Dynr*, vopnabrak. — *eru vinir várir vals of fyldir*, vinir vorir eru saddir á vígum. — *knýjum, knýjum*, herðum á, herðum á. — *Karls ofliðar*, fylgismenn, liðsmenn Karls.

16. Sami: Mikil mun mönnum þykkja heimför þangat;[1] margr sér þar[2] til langrar bjargar; svá greiðik lok lýða;[3] koma mun sáð of síðir,[4] hygg at þat líði síð; jamt læt ek skin grams[5] skrimta við ský ok ríð framsi,[6] ok ríð framsi.

1. þ. e. til himna, til annars heims. — 2. *þar*, í öðrum heimi. — 3. svo sé eg fyrir endalok manna. — 4. *koma mun sáð of síðir*, aftr mun koma efni nýs ófriðar. — 5. *gramr*, hér: sverð; eg læt ljóma sverðsins blika við ský. — 6. *framsi*, (atviksorð), áfram.

17. Sami: Aldregi kól Ála-él-drauga;[1] „ske"[2] beit grimmum vélum á seggja sveitum; nú svimm ek við ský.

1. *Ála-él-draugar*, menn. — 2. *ske*, líklega rangt og óvísrar merkingar. Kynni að vera skylt *skaði*, og *-skár í herskár* og fleirum samsetningum.

Digitized by Google

Nöfn.

(Svarfaðardalr er skammstafað: Svdalr).

Alrekr faðir Ljótólfs goða 30.
Atlanautr (sverð) 55, 57, 61, 93.
Atli illingr 43.
Austmenn 71.
Ána (önnur fornrit hafa „frá Ám“) 29.
Ásgeirr rauðfeldr 33, 47, 48, 50—52, 56, 63, 64.
Ásgeirs-synir (Þorleifr jarlsskáld og óláfr völubrjótr) 50, 56, 59, 63—67.

Bakkagarðr í Svdal 61.
Bakkavað í Svdal 61.
Bárðr digri 32.
Bárðr greipr 32.
Bárðr sterki 68.
Bárðr stýrimaðr 84—86.
Birna systir Hrana 39.
Birnunes 38, 39.
Björgólfr víkingr 86, 87.
Björn digri 31.
Björn húskarl Hrólfs nefglitu 40.
Björn, rekstrarmaðr, 45.
Björn Hrólfsson frá Ám 29.
Björn Skíðason 69, 81.
Blakksgerði í Svdal 36, 64.
Bleikudalr í Svdal 61.
Brekka í Svdal 33, 47, 48, 51, 54—56, 71.
Brimnessá í Svdal 73.
Brynjólfr kaupstefnumaðr á Haleyri 90.
Búrfellshús í Svdal 53.
Böðvarr Eyjólfsson breiðhöfða 94.
Böggvisstaðir í Svdal 70, 93.
Böggvir = Klaufi.

Digitized by Google

Böggvir Karlsson ens unga 93.

Danmörk 85, 87.
Deildardalr í Skagafirði 31.

Eikibrekka í Svdal 36.
Eikisík í Svdal 36.
Eyglu-Halli 94.
Eyjafjörðr 29, 65.
Eyjólfr breiðhöfði 94.
Eyrar í Árnessþingi 82.
Eyvindr austmaðr 29.

Fljót, bygð í Skagafirði 65.

Gautelfr 9.
Gautland 26, 28.
Geiravellir í Svdal 70.
Geirdís í Holti 69.
Geiri Geirdísarson 69, 70.
Goðrún Þorsteinsdóttir svarfaðar 27.
Grafarhús (Gröf) í Svdal 71.
Grímr Skíðason 69,(81).
Grímsey 52.
Gríss (gleðill*) 33—48, 57, 58, 60.
Grund í Svdal 30, 35—37, 43, 47, 48, 50, 55, 64, 73, 75, 76, 79, 82, 92.
Grundarhús 67.
Grundarmenn 60.
Guðmundr gamli (inn ríki Eyjólfsson) á Möðruvöllum 65.
Gunnarr stýrimaðr 70—74.

Hafþórr víkingr 28.
Halli = Eyglu-Halli.
Haraldr inn hárfagri 1, 28.
Hámundr heljarskinn 29.
Hávarðr ór Þorvaldsdal 38, 39, 64.
Heðinn ór Heðinsfirði 31.
Heðinsfjörðr 31.
Heklu-Skeggi 37, 40, 55, 65.
Helgi inn magri 29, 30, 39.
Hella á Galmarströnd 39.
Herröðr jarl á Gautlandi 15—26, 28.
Hetland (Hjaltland) 28.
Hof í Svdal 30, 36, 44, 48, 58, 62, 64, 65, 71, 83, 88, 92, 93.

* Kallaðr svo í einu handriti.

Digitized by Google

Holt it ytra í Svdal 69.
Holtsdalr, afdalr í Svdal 69.
Hrafn Karlsson ins unga 93.
Hrafnsstaðir í Svdal 93.
Hranarek, örnefni í Svdal 39.
Hrani í Birnunesi 38—40.
Hrappr faðir Hróðgeirs ins hvíta 30.
Hraun í Svdal 32.
Hrísey á Eyjafirði 30.
Hróðgeirr inn hvíti Hrappsson 30.
Hrólfr nefglita 32, 40, 44, 49.
Hrólfr frá Ánu (önnur fornrit hafa: frá Ám) 29.
Hrólfr Helgason ins magra 29.
Hyltinganaust í Svdal 74.
Hæringr á Hæringsstöðum 53, 54.
Hæringsstaðir í Svdal 53.
Höskuldr lögmaðr 31—33, 39, 40.
Höskuldsstaðir í Svdal 32, 44.

Ingibjörg Herröðardóttir 24, 25, 28.
Ingjaldr Helgason ins magra 29.
Ingunn Helgadóttir ins magra 29.
Írar 29, 91.
Írland 29, 91.
Ísland 28, 29, 34, 35, 41, 43, 53, 86, 88.
Íslendingr, skip 36.

Járnbarði, skip 8.

Kambr, örnefni í Svdal 32.
Karl ómáli, síðar nefndr Karl ungi 75—94.
Karl inn rauði sonr Þorsteins svarfaðar 27, 28, 30—33, 35, 37, 41—53, 57—75, 91, 93.
Karlsá í Svdal 30, 75.
Karlsstaðir í Óláfsfirði 94.
Klaufabrekkur (Klaufabrekka) í Svdal 46, 54, 93.
Klaufahlíð, örnefni í Svdal 54.
Klaufahváll, örnefni í Svdal (í vísu) 61.
Klaufanes í Svdal 46.
Klaufi, Böggvir 35—43, 45—47, 49—58, 60—63, 65, 72, 93.
Kolbeinn Sigmundarson

Digitized by Google

landnámsmaðr í Kolbeinsdal 46, 50, 52.
Kolbeinsáróss 84.
Kolbeinsey 52.
Kristnes í Eyjafirði 29.
Kristr 29.
Krókamelar í Svdal 53.
Kumlateigr í Svdal 61.
Kötlufjall 39.

Ljótólfr goði Alreksson 30—33, 36, 37, 44—53, 56, 57, 59, 61—65, 67—71, 73—78, 82—84, 88, 89, 92—94.
Ljótr inn bleiki 8, 10—13, 16, 21, 23, 26—28.
Ljótr Ljótólfsson = Valla-Ljótr 94.

Melar í Svdal 45, (Melaland) 46.
Melshöfði, austanvert við Svdalsárós 43.
Miðfjarðar-Skeggi 33.
Moldi berserkr 18—23.
Möðruvellir í Eyjafirði 65.
Möðruvellir í Skíðadal 69, 80.

Nafarsdalr í Svdal 62.
Naumudalir 1, 16, 26, 27.
Niðaróss í Þrándheimi 34, 41.
Noregr 1, 24—26, 28, 43, 89, 92.

Orkneyjar 28.
Óláfr Ásgeirsson (völubrjótr) 34, 47, 54, 65.
Óláfr (bekkr) ór Óláfsfirði 31, 71.
Óláfsfjörðr 31, 71, 94.
Ósland í Skagafirði 44.

Ragnhildr Ljótólfsdóttir 65, 66, 93.
Rauðr, sœnskr maðr 89.

Sandvík (= Bakkafjörðr) 30.
Siglufjörðr 31, 65.
Siglunes 31.
Sigríðr Klaufa-systir 35. 46, 48, 57, 60, 65.
Sigurðr Bjarnarson, rekstrarmaðr, 45.
Skagafjörðr 85.
Skeggjastaðir í Svdal 32.
Skeggi = Heklu-Skeggi 37.
Skeggi = Miðfjarðar-Skeggi 33.
Skinna-Björn 33.
Skíðadalr, afdalr í Svdal 69, 80.
Skíði, leysingi 44, 45,

Digitized by Google

47, 62—69, 71, 74, 75, 80—82, 85, 90, 91.
Skorðumýrr, örnefni í Svdal 37, 67.
Skútaðar-Skeggi 33.
Snækollr Ljótsson (Hafþórr) 28, 29, 35.
Sólskel, ey fyrir Norðmœri 41.
Stafshóll í Deildardal í Skagafirði 31.
Steindyrr í Svdal 33, 58, 65.
Strönd = Upsaströnd 53, 69.
Suðreyjar (= Hebrides) 29.
Suðrríki (hér: lönd við Eystrasalt) 86.
Svarfaðardalr 32, 62.
Svarfaðardalsáróss 70, 88, 92.
Svarfdœla saga 94.
Svarfdœlir 94.
Svarthöfðasteinar, örnefni á Siglunesi 31.
Svarthöfði bróðir óláfs ok Heðins 31.
Svarthöfði Heðinsson 31, 64, 70, 73, 75,
Svíasker 8.
Svíþjóð 15, 89.

Teigarhöfði, örnefni í Svdal 52.
Teigsfjall í Svdal 45.
Tunga(n), örnefni í Svdal 36.
Tungugerði, örnefni í Svdal 76.

Uni (Unason) 31, 44, 46, 50—52.
Upsir á Upsaströnd 64, 65, 70, 71, 75, 82, 88, 92—94.
Urðarhús (Urðir) í Svdal 52.
Urðir í Svdal 94.
Urðamenn (ætt) í Svdal 94.

Valla-Ljótr = Ljótr Ljótólfsson.
Vatnsdalr, afdalr af Svdal 33.
Vatnsdalsá í Svdal 50.
Vatnsdalshólar í Svdal 33.
Vellir í Svdal 94.
Vermundr Óláfsson bekks 31, 64, 71.
Viðihólar, örnefni í Svdal 34.
Vigfúss Hávarðsson 38.

Yngvildarstaðir í Svdal 93.
Yngvildr fögrkinn Ásgeirsdóttir rauðfeldar

Digitized by Google

34, 47—49, 51, 52, 54—56, 65, 66, 68, 69, 71, 74, 80—82, 84—87, 89—92.

Yngvildr Karlsdóttir 93.

Þingavað (Þingvað) í Svdal 84.

Þorgerðr kona Karls ins rauða 73, 75, (82), (84).

Þorgils mjöksiglandi 94.

Þorgnýr hersir í Naumudölum 1, 5—8, 16, 26, 27.

Þorgnýr inn grái á Óslandi 44.

Þorgrímr Karlsson ins rauða 79.

Þorkell Skeggjason 32.

Þorkell Skíðason 69, 75—78, 81.

Þorleifr Ásgeirsson (Rauðfeldarson) jarlsskáld (sbr. ennfr.: Ásgeirssynir) 34, 54, 56, 59.

Þorsteinn Karlsson 79.

Þorsteinn svörfuðr, landnámsmaðr 1—41, 43, 46, 47, 50, 52, 63, 64.

Þorvaldr Hávarðsson 38.

Þorvaldr Karlsson 79.

Þorvaldsdalr 38, 39.

Þórarinn á Hellu 39.

Þórarna Þorsteinsdóttir svarfaðar 27, 29, 34.

Þórðr fangari 37, 38.

Þórðr gapa 48.

Þórðr Óláfsson bekks 31, 64, 71.

Þórdís Guðmundardóttir ins ríka 65.

Þórhildr dóttir Skinna-Bjarnar 33, 48.

Þórkatla in gamla 39.

Þórólfr Þórgnýsson 1—9, 13—16, 25, 26.

Þórólfr Þorsteinsson svarfaðar 25, 27, 28.

Þórr (inn þrúðgi áss) 29.

Þrándheimr, stórherað í Noregi 34, 41, 89.

Þrándheims-mynni 43.

Ögmundr Höskuldsson 32, 43, 47, 61, 63, 64, 66, 67, 70, 73, 75.

Örn húskarl Höskulds 39, 40.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google